

kapitał

akcje

e-MSP

Małe i średniej wielkości przedsiębiorstwa
na rynku kapitałowym

Spis treści

I. Kodeks spółek handlowych

1. Wprowadzenie	..I.1
2. Definicja spółki publicznej	..I.2
3. Przepisy wspólne dla wszystkich typów spółek	..I.3
4. Powstanie i rejestracja spółki akcyjnej	..I.4
5. Księga akcyjna	..I.7
6. Zmiana statutu	..I.8
7. Podwyższenie kapitału zakładowego	..I.8
8. Obniżenie kapitału zakładowego	..I.16
9. Umarzanie akcji własnych przez spółkę	..I.17
10. Nabywanie akcji własnych przez spółkę	..I.18
11. Prawa i obowiązki akcjonariuszy	..I.20
12. Wpłaty	..I.21
13. Rodzaje akcji emitowanych przez spółkę akcyjną	..I.23
14. Organy spółki	..I.29
14.1 Zarząd	..I.30
14.2 Nadzór	..I.32
14.3 Walne zgromadzenie	..I.34
15. Łączenie się spółek	..I.37
16. Podział spółek	..I.43
17. Przekształcenia spółek	..I.48

II. Rynek kapitałowy

1. Zasady funkcjonowania rynku kapitałowego	..II.1
2. Instytucje Rynku Kapitałowego	..II.5
2.1. Komisja Papierów Wartościowych i Giełd	..II.5
2.2. Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.	..II.7
2.3. Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.	..II.10
2.4. Centralna Tabela Ofert S.A.	..II.12
2.5. Domy Maklerskie.	..II.13
3. Instrumenty Rynku Kapitałowego	..II.17
3.1. Akcje	..II.17
3.2. Obligacje	..II.18
3.3. Certyfikaty inwestycyjne	..II.20
3.4. Kontrakty Futures	..II.21

3.5. Opcje	..II.22
3.6 Warranty	..II.23
3.7. Papiery komercyjne	..II.25
3.8. Listy zastawne	..II.25

III. Spółka na rynku publicznym

1. Zalety statusu spółki publicznej	..III.1
2.Scenariusze udziału w rynku publicznym	..III.4
2.1 Podwyższanie kapitału	..III.4
2.1.1 Wprowadzenie istniejących akcji do obrotu	..III.4
2.1.2 Emisja niepubliczna, a następnie wprowadzenie akcji do obrotu	..III.5
2.1.3 Publiczna emisja nowych akcji poprzedzająca debiut na rynku	..III.6
2.1.4 Publiczna emisja nowych akcji po debiucie na rynku	
• zamknięta, skierowana do wybranych inwestorów	
• otwarta	..III.7
2.1.5 Emisja publiczna akcji w wykonaniu prawa poboru	..III.7
2.1.6 Emisja publiczna akcji skierowana do inwestorów kwalifikowanych	..III.8
2.2 Finansowanie długiem	..III.9
3. Przygotowanie spółki do wejścia na rynek publiczny	..III.11
3.1 Podjęcie decyzji przez emitenta o wprowadzeniu	
swoich papierów wartościowych do publicznego obrotu	..III.11
3.2. Przygotowanie do wprowadzenia akcji do publicznego obrotu	..III.11
3.3. Przygotowanie do wprowadzenia obligacji do publicznego obrotu	..III.15
3.4. Przygotowanie dokumentu informacyjnego – prospektu emisyjnego	..III.19
4. Procedura wejścia na publiczny	
nieurzędowy regulowany rynek pozagiełdowy	..III.22
4.1.1 Umowa z domem maklerskim	..III.23
4.1.2 Zawiadomienie o wprowadzaniu papierów wartościowych	
do publicznego obrotu	..III.23
4.2. Dopuszczenie papierów wartościowych do obrotu publicznego	
na regulowanym pozagiełdowym rynku CeTO	..III.24
4.2.1 Wniosek o dopuszczenie do obrotu na rynku CeTO	..III.24
4.2.2 Decyzja o dopuszczeniu do obrotu na regulowanym rynku pozagiełdowym	..III.25
4.3. Wybór subemitenta usługowego lub inwestycyjnego	..III.26
4.4. Udostępnienie prospektu emisyjnego do publicznej wiadomości oraz publikacja	
skrótu prospektu	..III.26
4.5. Rejestracja papierów w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych	..III.27
4.6. Wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku CeTO	..III.28
4.6.1 Wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu w trybie zwykłym	..III.29

4.6.2 Wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku w trybie publicznej sprzedaży	III.29
4.6.3 Wyznaczenie pierwszego dnia obrotu na rynku	III.29
4.6.4 Dopuszczenie papierów wartościowych emitenta do obrotu na rynku instrumentów dłużnych	III.30
4.7. Obowiązki informacyjne spółki	III.31
4.7.1 Raporty bieżące	III.32
4.7.2 Raporty okresowe	III.36
4.7.3 Terminy przekazywania raportów bieżących i okresowych	III.39

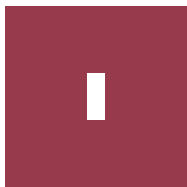
IV. Inne formy pozyskiwania kapitału – fundusze inwestycyjne typu venture capital

1. Fundusze inwestycyjne w Polsce	IV.1
2. Rodzaje funduszy inwestycyjnych	IV.2
2.1. Fundusz inwestycyjny otwarty	IV.3
2.2. Specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty	IV.4
2.3. Fundusz inwestycyjny zamknięty	IV.4
2.4. Specjalistyczny fundusz inwestycyjny zamknięty	IV.4
2.5. Fundusz inwestycyjny mieszany	IV.5
3. Pojęcie funduszu venture capital i jego rodzaje	IV.5
3.1. Prawne formy organizacji venture capital	IV.6
3.2. Inwestycje	IV.6
3.3. Podmiot zarządzający funduszem	IV.8
3.4. Sposoby wyjść z inwestycji	IV.9
4. Rozwój rynku venture capital w Polsce	IV.9
4.1. Możliwości zastosowania formuły zamkniętego funduszu inwestycyjnego do utworzenia funduszu typu venture capital	IV.10
4.2. Wykorzystanie specjalistycznego funduszu inwestycyjnego zamkniętego do rozwoju venture capital w Polsce	IV.11

V. Rynki regulowane

1. Nieurzędowy rynek pozagiełdowy	V.1
1.1 Centralna Tabela Ofert Spółka Akcyjna	V.1
1.2 Regulowany nieurzędowy rynek pozagiełdowy	V.4
1.3 Cechy i zalety nieurzędowego rynku pozagiełdowego	V.8
1.4 Cechy obrotu	V.9
1.5 Instytucje wspierające emitentów w drodze na rynek – autoryzowany doradca	V.11

1.6 Rynek akcji – centralny i powszechny rynek notowań	V.12
1.7 Podstawowe pojęcia dotyczące regulowanego rynku pozagiełdowego	V.14
1.8 Funkcjonowanie rynku i zasady obrotu na rynku	V.16
1.9 Składanie ofert na rynku	V.19
1.10 Zawieranie transakcji na rynku pozagiełdowym	V.20
1.11 Harmonogram dnia obrotu	V.25
1.12 Upowszechnianie informacji dotyczących obrotu	V.26
2.Urzędowy rynek giełdowy	
2.1 Tryb dopuszczania i wprowadzania papierów wartościowych do obrotu giełdowego	V.30
2.2 Kryteria wprowadzenia akcji na poszczególne rynki giełdowe	V.32
2.3 Organizacja obrotu giełdowego	V.33
2.4 Rynki, systemy notowań, notowane instrumenty	V.34
2.5 Fazy sesji giełdowej	V.36
2.6 Specyficzne fazy sesji: zamrożenie i równoważenie rynek	V.37
2.7 Harmonogram notowań papierów wartościowych	V.38
2.8 Rodzaje i obsługa zleceń giełdowych	V.39
2.9 Zasady określania kursu otwarcia, kursu zamknięcia, kursu jednolitego oraz kursu określonego w wyniku równoważenia	V.44
2.10 Notowania w systemie notowań ciągłych	V.45
2.11 Transakcje pakietowe	V.47
2.12 Indeksy giełdowe	V.48

Kodeks Spółek Handlowych

1. Wprowadzenie

Wejście w życie Kodeksu spółek handlowych z dniem 1 stycznia 2001 r. otwiera nowy rozdział w funkcjonowaniu podmiotów gospodarczych w Polsce. Nowe przepisy kodeksu uchylili stary Kodeks handlowy, którego ponad 60 letnia historia pozostawiła trwale piętno na sposobie spostrzegania i rozumienia prawa handlowego. Zmiany wprowadzone przez kodeks dostosowują sposób organizacji i funkcjonowania spółek handlowych do nowej rzeczywistości ukształtowanej przez dynamiczne zmiany w sferze prawa i ekonomii.

Zadanie, jakiego podjęli się twórcy nowego kodeksu było o tyle trudne, że poza sferą prawną musieli oni uwzględnić również zapotrzebowanie, jakie występowało na rynku w zakresie struktury i form funkcjonowania poszczególnych podmiotów. W oczekiwaniach społecznych nowy kodeks miał zawierać szereg nowych rozwiązań i możliwości, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony wszystkim podmiotom powiązanych ze spółkami handlowymi.

Niniejsze opracowanie poświęcone jest zasadom funkcjonowania spółki akcyjnej w świetle przepisów kodeksu spółek handlowych i ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi, zwanej dalej ustawą o publicznym obrocie. Z pozoru niewielka różnica w sposobie funkcjonowania, jaka odróżnia spółkę publiczną od innych spółek akcyjnych jest bardzo istotna, ponieważ bycie spółką publiczną to podporządkowanie się pod dodatkowe procedury prawne i ekonomiczne. To również ciągłe porównywanie do innych spółek będących na rynku publicznym oraz odpowiedzialność wobec, niejednokrotnie wielotysięcznej, grupy akcjonariuszy, którzy powierzyli poważne środki finansowe, wierząc w rozwój spółki.

Wielość regulacji prawnych nakreślających ramy funkcjonowania spółki publicznej, w zderzeniu z ciągłą walką o inwestorów wymaga od organów tych spółek i samych akcjonariuszy szerokiej wiedzy pozwalającej w sposób pozytywny wyróżnić się z pośród konkurencji, jaką stanowią wszyscy uczestnicy rynku kapitałowego.

2. Definicja spółki publicznej

Zgodnie z kodeksem spółek handlowych, spółką publiczną jest spółka w rozumieniu ustawy o publicznym obrocie. Ustawa mówi, że spółka publiczna to spółka, której akcje co najmniej jednej emisji są dopuszczone do publicznego obrotu. Należy zauważyć, że dopuszczenie do publicznego obrotu nie oznacza jeszcze rozpoczęcia giełdowych notowań kursu akcji spółki. Tak sformułowana definicja już na wstępie pozwala jednoznacznie stwierdzić, że spółką publiczną może być tylko spółka akcyjna lub spółka komandytowo-akcyjna. Stanie się spółką publiczną oznacza przejście przez odpowiednie procedury określone przez ustawę o publicznym obrocie. W praktyce procedury te kończą się wydaniem zgody przez Komisję Papierów Wartościowych i Giełd na dopuszczenie akcji spółki do publicznego obrotu. Ilość akcji będąca przedmiotem dopuszczenia jest różna. Część ze spółek ubiegających się o status spółki publicznej wnioskuje o dopuszczenie wszystkich dotychczas wyemitowanych akcji do publicznego obrotu. W innych przypadkach emitent, albo wprowadzający, wnioskuje o dopuszczenie części z akcji dotychczas wyemitowanych. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest fakt, że przepisy prawa nie wymagają, aby spółka publiczna miała wprowadzone do publicznego obrotu wszystkie z wyemitowanych akcji. Decyzja ta jest indywidualną sprawą akcjonariuszy podejmujących decyzję o upublicznieniu spółki. W praktyce zdarzają się również grupy pojedynczych akcjonariuszy, którzy nie podporządkowują się decyzji większości i nie składają swoich akcji do depozytu, a tym samym nie spełniają wymogu formalnego związanego z upublicznieniem posiadanych przez siebie akcji. Takie rozwiązanie powoduje, że w publicznym obrocie zdarzają się spółki, które mają wszystkie akcje upublicznione i takie, których zaledwie część stanowią akcje dopuszczone do publicznego obrotu. Bycie akcjonariuszem spółki publicznej nie musi wcale oznaczać, że jest się posiadaczem akcji dopuszczonych do publicznego obrotu. Ten swoisty dualizm występujący w ramach jednego podmiotu ma swoje odzwierciedlenie w sposobie zbywania akcji. Z reguły celem dopuszczenia akcji do publicznego obrotu jest ich wprowadzenie do obrotu na rynku regulowanym, tj. na CeTO albo na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (zwanej dalej Giełdą).

Rynek regulowany to, zgodnie z definicją zamieszczoną w ustawie o publicznym obrocie, system obrotu papierami wartościowymi dopuszczonymi do publicznego obrotu, zorganizowany w taki sposób, że przy kojarzeniu ofert nabycia i zbycia tych papierów zapewniony jest powszechny i równy dostęp do informacji rynkowej w tym samym czasie oraz zachowane są jednakowe warunki nabywania i zbywania tych papierów. Obrót akcjami na tym rynku gwarantuje wszystkim jego uczestnikom równy dostęp do informacji i równość w prawach w zakresie nabywania i zbywania akcji. Warunkiem notowania akcji na Giełdzie bądź CeTO jest równość praw wynikających z tych akcji. Dotyczy to w szczególności takich praw, jak prawo do dywidendy, prawo do równej ilości głosów przypadających na każdą akcję.

Swoboda w podejmowaniu wstępnej decyzji przez akcjonariuszy o ilości akcji, jakie mają zostać upublicznione nie ma bezpośredniego zastosowania w przypadku kolejnych emisji dokonywanych przez spółkę publiczną. Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy o publicznym obrocie spółka publiczna z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest obowiązana wprowadzać do publicznego obrotu każdą kolejną emisję akcji. Nabywając akcje nowej emisji, emitowane przez spółkę publiczną nabywamy

zawsze akcje będące w publicznym obrocie ze wszelkimi z tym związanymi konsekwencjami. Chcąc zatem zostać akcjonariuszem spółki publicznej mamy dwie drogi, nabyć akcje będące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym lub przeprowadzić procedurę dopuszczenia do publicznego obrotu akcji, których jesteśmy posiadaczami.

3. Przepisy wspólne dla wszystkich typów spółek

Kodeks spółek handlowych (zwany dalej kodeksem) reguluje tworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział i przekształcanie spółek handlowych. Zgodnie z definicją zamieszczoną w kodeksie, spółkami handlowymi są:

- spółka jawna,
- spółka partnerska,
- spółka komandytowa,
- spółka komandytowo-akcyjna,
- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i spółka akcyjna.

Podstawą funkcjonowania spółek handlowych są przepisy kodeksu, niemniej jednak nie wyczerpują one wszystkich zagadnień związanych z prawnym otoczeniem ich działalności i jeżeli wymaga tego właściwość (natura) stosunku prawnego spółki handlowej, przepisy Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.

W odróżnieniu od kodeksu handlowego kodeks spółek handlowych w sposób naturalny systematyzuje wszelkie regulacje poświęcone spółkom handlowym. Treść przepisów wspólnych dla wszystkich typów spółek zamieszczona jest w części ogólnej kodeksu znajdującej się na samym początku. W ramach przepisów ogólnych znajduje się również spis definicji poszczególnych pojęć używanych w kodeksie, co ma w praktyce ułatwić interpretacje poszczególnych zapisów. Oprócz walorów interpretacyjnych „słowniczek pojęć” ma również walory informacyjne, ponieważ jedną z cech nauki prawa jest to, że poszczególne dziedziny prawa w sposób odrębny, a często i różny, definiują poszczególne pojęcia. W związku z powyższym wydaje się zasadne zapoznanie się z definicjami podstawowych pojęć używanych w kodeksie:

- 1) spółka osobowa – oznacza spółkę jawną, spółkę partnerską, spółkę komandytową i spółkę komandytowo-akcyjną,
- 2) spółka kapitałowa – oznacza spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością i spółkę akcyjną,
- 3) spółka jednoosobowa – oznacza spółkę kapitałową, której wszystkie udziały albo akcje należą do jednego wspólnika albo akcjonariusza,
- 4) spółka dominująca – oznacza spółkę handlową w przypadku, gdy:
  - a) dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik albo użytkownik, bądź w zarządzie innej spółki kapitałowej (spółki zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
  - b) jest uprawniona do powoływania lub odwoływania większości członków zarządu innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) albo spółdzielni (spółdzielni zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub

- c) jest uprawniona do powoływania lub odwoływania większości członków rady nadzorczej innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) albo spółdzielni (spółdzielni zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
  - d) więcej niż połowa członków zarządu spółki kapitałowej jest jednocześnie członkami zarządu spółki zależnej albo spółdzielni zależnej, lub
  - e) dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów w spółce osobowej zależnej albo na walnym zgromadzeniu spółdzielni zależnej, także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
  - f) wywiera decydujący wpływ na działalność spółki kapitałowej zależnej albo spółdzielni zależnej,
- 5) spółka powiązana oznacza spółkę kapitałową, w której inna spółka handlowa albo spółdzielnia dysponuje bezpośrednio lub pośrednio co najmniej 20% głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik lub użytkownik, albo na podstawie porozumień z innymi osobami lub która posiada bezpośrednio co najmniej 20% udziałów albo akcji w innej spółce kapitałowej,
  - 6) instytucja finansowa – bank, fundusz inwestycyjny, towarzystwo funduszy inwestycyjnych lub powierniczych, narodowy fundusz inwestycyjny, zakład ubezpieczeń, fundusz powierniczy, towarzystwo emerytalne, fundusz emerytalny lub dom maklerski, mający siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej albo w państwie należącym do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD),
  - 7) rejestr – oznacza rejestr przedsiębiorców,
  - 8) głosy – należy rozumieć jako głosy „za”, „przeciw” lub „wstrzymujące się”, oddane podczas głosowania w sposób zgodny z ustawą, umową albo statutem spółki,
  - 9) bezwzględna większość głosów – to więcej niż połowa głosów oddanych,
  - 10) sprawozdanie finansowe – to sprawozdania finansowe w rozumieniu przepisów o rachunkowości.

Ilekcja w kodeksie mowa jest o „umowie spółki”, należy przez to rozumieć także akt założycielski sporządzony przez jednego wspólnika albo akcjonariusza spółki kapitałowej.

4. Powstanie i rejestracja spółki akcyjnej

Do powstania spółki akcyjnej wymaga się:

- zawiązania spółki, w tym podpisania statutu przez założycieli,
- wniesienia przez akcjonariuszy wkładów na pokrycie całego kapitału zakładowego,
- ustanowienia zarządu i rady nadzorczej,
- wpisu do rejestru.

Zawiązanie spółki następuje z chwilą objęcia wszystkich akcji. Objęcie akcji oznacza złożenie oświadczenia woli, w którym przyszły akcjonariusz zobowiązuje się względem spółki do wniesienia wkładu, a więc pokrycia określonej ilości akcji po określonej cenie emisyjnej. Pokrycie akcji jest

czynnością faktyczną, polegającą na wniesieniu wkładu do spółki przez osobę obejmującą akcje. Jeżeli statut określa minimalną lub maksymalną wysokość kapitału zakładowego, zawiązanie następuje z chwilą objęcia przez akcjonariuszy takiej liczby akcji, których łączna wartość nominalna jest równa co najmniej minimalnej wysokości kapitału, czyli 500.000 zł., oraz złożenia przez zarząd, przed zgłoszeniem spółki do rejestru, oświadczenia w formie aktu notarialnego o wysokości objętego kapitału zakładowego, która powinna mieścić się w określonych przez statut granicach. Z chwilą zawiązania powstaje spółka akcyjna w organizacji. Do czasu ustanowienia zarządu spółka w organizacji jest reprezentowana przez wszystkich założycieli (założycielami są osoby, które podpisały statut) działających łącznie albo przez pełnomocnika ustanowionego jednomyślną uchwałą założycieli. Spółka w organizacji to forma prawna przewidziana na czas między zawiązaniem spółki a jej zarejestrowaniem. Spółka w organizacji to tzw. ułomna osoba prawna, to znaczy która nie mając jeszcze osobowości prawnej, może we własnym imieniu nabywać prawa, w tym własność nieruchomości i inne prawa rzeczowe, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywana – czyli ma możliwość przygotowania i rozpoczęcia podstawowej działalności zapisanej w statucie jako przedmiot przedsiębiorstwa spółki. Do takiej spółki w sprawach nie uregulowanych w kodeksie stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące spółki po jej wpisie do rejestru.

Zawiązać spółkę akcyjną może jedna albo więcej osób, za wyjątkiem, kiedy założycielem byłaby jednoosobowa spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Do czasu wejścia w życie ksh wymagane było co najmniej trzech założycieli, za wyjątkiem przypadku, kiedy założycielem był Skarb Państwa lub związek jednostek samorządu terytorialnego, wówczas on jako jeden podmiot mógł zawiązać spółkę akcyjną. Wraz z liberalizacją tej zasady, kodeks reguluje również szczegółowo kwestie związane ze składaniem oświadczeń woli w stosunku do spółki przez jednego akcjonariusza. I tak w przypadku, gdy wszystkie akcje spółki przysługują jednemu akcjonariuszowi albo jednemu akcjonariuszowi i spółce, oświadczenie woli takiego akcjonariusza składane spółce wymaga formy pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym. Dodatkowo w przypadku, gdy jedyny akcjonariusz jest jednocześnie jedynym członkiem zarządu, czynność prawna między tym akcjonariuszem a reprezentowaną przez niego spółką wymaga formy aktu notarialnego. O każdorazowym dokonaniu takiej czynności prawnej, notariusz zawiadamia sąd rejestrowy, przesyłając do sądu wypis aktu notarialnego.

Wprowadzenie tak szczegółowej regulacji w zakresie formy czynności prawnych dokonywanych przez jednego akcjonariusza w spółce jest realizacją w praktyce zasady pewności obrotu gospodarczego.

Z punktu widzenia działalności spółki najistotniejszym dokumentem jest statut. Zgodnie z kodeksem statut musi być sporządzony w formie aktu notarialnego, a osoby, które podpisują statut są uznawane za założycieli spółki. Statut uznawany jest za najważniejszy dokument dla spółki, w którym powinny być zawarte wszystkie istotne informacje, mające znaczenie dla funkcjonowania spółki. Statut powinien w szczególności zawierać:

- 1) firmę i siedzibę spółki,
- 2) przedmiot działalności spółki,
- 3) czas trwania spółki, jeżeli jest oznaczony,
- 4) wysokość kapitału zakładowego oraz kwotę wpłaconą przed zarejestrowaniem na pokrycie kapitału zakładowego,

- 5) wartość nominalną akcji i ich liczbę ze wskazaniem, czy akcje są imienne, czy na okaziciela,
- 6) liczbę akcji poszczególnych rodzajów i związane z nimi uprawnienia, jeżeli mają być wprowadzone akcje różnych rodzajów,
- 7) nazwiska i imiona albo firmy (nazwy) założycieli,
- 8) liczbę członków zarządu i rady nadzorczej, albo co najmniej minimalną lub maksymalną liczbę członków tych organów, oraz podmiot uprawniony do ustalenia składu zarządu lub rady nadzorczej,
- 9) co najmniej przybliżoną wielkość wszystkich kosztów poniesionych lub obciążających spółkę w związku z jej utworzeniem, ustaloną na dzień zawiązania spółki,
- 10) pismo do ogłoszeń, jeżeli spółka zamierza dokonywać ogłoszeń również poza Monitorem Sądowym i Gospodarczym.

Statut powinien również zawierać, pod rygorem bezskuteczności wobec spółki, postanowienia dotyczące:

- 1) liczby i rodzajów tytułów uczestnictwa w zysku lub w podziale majątku spółki oraz związanych z nimi praw,
- 2) wszelkich związanych z akcjami obowiązków świadczenia na rzecz spółki, poza obowiązkiem wpłacenia należności za akcje,
- 3) warunków i sposobu umorzenia akcji,
- 4) ograniczeń zbywalności akcji,
- 5) uprawnień osobistych przyznanych akcjonariuszom.

Rygor bezskuteczności wobec spółki wiąże się z tym, że w przypadku chęci dokonania którejs z tych czynności przewidzianych w ww. punktach, w przypadku ich braku uregulowania w statucie, bądź uregulowania w sposób odmienny od zamierzonych działań, nie mogą one być przez organy spółki realizowane, a jeśli zostaną one przez władze spółki zrealizowane, to uznaje się je za nieważne.

Statut może zawierać postanowienia odmienne niż przewiduje kodeks, jeżeli on na to zezwala. Zezwoleniem w praktyce jest stosowana przez ustawodawcę formuła, że dana czynność jest wymagana, „chyba, że statut stanowi inaczej”. Statut może również zawierać dodatkowe postanowienia, chyba że z kodeksu wynika, że przewiduje on wyczerpujące uregulowanie albo dodatkowe postanowienie statutu jest sprzeczne z naturą spółki akcyjnej lub dobrymi obyczajami. Zapisy dokonane w statucie mogą w pewnych przypadkach, przewidzianych przez kodeks, określać graniczne wielkości o jakie będzie, bądź może być, podwyższony kapitał zakładowy. Ta regulacja jest nowym rozwiązaniem wprowadzanym przez kodeks i w praktyce dotyczy minimalnej bądź maksymalnej wielkości kapitału zakładowego oraz zapisów dotyczących kapitału docelowego i warunkowego. W tych przypadkach wielkość kapitału podana w statucie nie zawsze jest równa wielkości kapitału wynikającej z zapisów w rejestrze. Końcowym etapem procesu powstawania spółki jest zgłoszenie przez zarząd jej zawiązania do sądu rejestrowego właściwego ze względu na siedzibę spółki. Kodeks określa szczegółowo co powinien zawierać taki wniosek. Do zgłoszenia należy dołączyć następujące dokumenty:

- 1) statut,
- 2) akty notarialne o zawiązaniu spółki i objęciu akcji,

- 3) oświadczenie wszystkich członków zarządu, że wymagane statutem wpłaty na akcje oraz wkłady niepieniężne zostały dokonane zgodnie z prawem, jeżeli statut przewiduje pokrycie kapitału tymi wkładami po dokonaniu rejestracji dołącza się oświadczenie wszystkich członków zarządu, że wniesienie tych wkładów do spółki jest zapewnione przed upływem rocznego terminu,
- 4) dowód wpłaty na akcje, potwierdzony przez bank lub dom maklerski,
- 5) dokument stwierdzający ustanowienie organów spółki z wyszczególnieniem ich składu osobowego,
- 6) zezwolenie lub dowód zatwierdzenia statutu przez właściwy organ władzy publicznej, jeżeli są one wymagane do powstania spółki,
- 7) oświadczenie zarządu o wysokości objętego kapitału, jeżeli zarząd złożył takie oświadczenie,
- 8) w przypadkach określonych przepisami Kodeksu sprawozdanie założycieli wraz z opinią biegłego rewidenta.

Sąd rejestrowy nie może odmówić wpisania spółki do rejestru z powodu drobnych uchybień, które nie naruszają interesu spółki oraz interesu publicznego, a nie mogą być usunięte bez poniesienia niewspółmiernie wysokich kosztów.

Spółka akcyjna w organizacji z chwilą wpisu do rejestru staje się spółką akcyjną i uzyskuje osobowość prawną. Z tą chwilą staje się ona podmiotem praw i obowiązków spółki w organizacji. Za zobowiązania spółki akcyjnej w organizacji odpowiadają spółka i osoby, które działały w jej imieniu.

5. Księga akcyjna

Zarząd obowiązany jest prowadzić księgę akcji imiennych i świadectw tymczasowych (księga akcyjna), do której należy wpisywać nazwisko i imię albo firmę (nazwę) oraz siedzibę i adres akcjonariusza albo adres do doręczeń, wysokość dokonanych wpłat, a także, na wniosek osoby uprawnionej, wpis o przeniesieniu akcji na inną osobę wraz z datą wpisu. Na żądanie nabywcy akcji, zarząd dokonuje wpisu o przeniesieniu akcji lub ustanowieniu na niej ograniczonego prawa rzeczowego. Przed dokonaniem zmian w księdze akcyjnej zarząd powiadamia o swoim zamiarze osoby zainteresowane, wyznaczając im co najmniej dwutygodniowy termin dla zgłoszenia sprzeciwu. Zgłoszenie pisemnego sprzeciwu w tym terminie powoduje wstrzymanie zmiany wpisu. Osobami zainteresowanymi są osoby, których uprawnienia wpisane w księdze akcyjnej mają zostać wykreślone lub obciążone przez wpis ograniczonego prawa rzeczowego. Wnioskodawcy są obowiązani przedłożyć spółce dokumenty uzasadniające dokonanie wpisu. Zarząd nie ma obowiązku badania prawdziwości podpisów zwykcy akcji i osób ustanawiających zastaw lub użytkowanie na akcji.

Każdy akcjonariusz może przeglądać księgę akcyjną i żądać odpisu za zwrotem kosztów jego sporządzenia. Księga akcyjna może być prowadzona w formie zapisu elektronicznego. Spółka może zlecić prowadzenie księgi akcyjnej bankowi lub domowi maklerskiemu z siedzibą w Rzeczypospolitej Polskiej.

6. Zmiana statutu

Zmiana statutu wymaga uchwały walnego zgromadzenia i wpisu do rejestru. Zmianę statutu zarząd zgłasza do sądu rejestrowego. Zgłoszenie musi nastąpić w terminie trzech miesięcy od dnia powzięcia uchwały. Równocześnie z wpisem o zmianie statutu należy wpisać do rejestru zmiany następujących danych:

- 1) firmę, siedzibę i adres spółki albo adres do doręczeń,
- 2) przedmiot działalności spółki,
- 3) wysokość kapitału zakładowego, liczbę i wartość nominalną akcji,
- 4) wysokość kapitału docelowego, jeżeli statut to przewiduje,
- 5) liczbę akcji uprzywilejowanych i rodzaj uprzywilejowania,
- 6) wzmiankę, jaka część kapitału zakładowego została pokryta przed zarejestrowaniem,
- 7) nazwiska i imiona członków zarządu oraz sposób reprezentowania spółki,
- 8) nazwiska i imiona członków rady nadzorczej,
- 9) jeżeli akcjonariusze wnoszą wkłady niepieniężne, zaznaczenie tej okoliczności,
- 10) czas trwania spółki, jeżeli jest oznaczony,
- 11) jeżeli statut wskazuje pismo przeznaczone do ogłoszeń spółki, oznaczenie tego pisma,
- 12) jeżeli statut przewiduje przyznanie uprawnień osobistych określonym akcjonariuszom lub tytuły uczestnictwa w dochodach lub majątku spółki nie wynikające z akcji, zaznaczenie tych okoliczności.

7. Podwyższenie kapitału zakładowego

Podwyższenie wymaga zmiany statutu i następuje w drodze emisji nowych akcji lub podwyższenia wartości nominalnej dotychczasowych akcji. Podwyższenie kapitału zakładowego może być dokonane dopiero po całkowitym wpłaceniu co najmniej dziewięciu dziesiątych dotychczasowego kapitału zakładowego. Zasady tej nie stosuje się w przypadku łączenia się spółek. Objęcie nowych akcji może nastąpić w drodze:

- 1) złożenia oferty przez spółkę i jej przyjęcia przez oznaczonego adresata; przyjęcie oferty następuje na piśmie pod rygorem nieważności (subskrypcja prywatna),
- 2) zaofiarowania akcji wyłącznie akcjonariuszom, którym służy prawo poboru (subskrypcja zamknięta),
- 3) zaofiarowania akcji w drodze ogłoszenia skierowanego do osób, którym nie służy prawo poboru (subskrypcja otwarta).

Uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego nie może być zgłoszona do sądu rejestrowego po upływie sześciu miesięcy od dnia jej powzięcia. Niezachowanie tego terminu powoduje z mocy prawa niedojście emisji do skutku, w takim przypadku zarząd zobowiązany jest do dokonania zwrotu wkładów pieniężnych lub niepieniężnych osobom, które objęły akcje najpóźniej z upływem miesiąca od bezskutecznego upływu sześciomiesięcznego terminu. Objęcie akcji w żadnym przypadku nie może być uzależnione od warunku lub terminu.

Uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego powinna zawierać:

- 1) sumę, o jaką kapitał zakładowy ma być podwyższony,
- 2) oznaczenie, czy akcje nowej emisji są na okaziciela, czy imienne,
- 3) szczególne uprawnienia, jeżeli uchwała przewiduje przyznanie takich uprawnień akcjom nowej emisji,
- 4) cenę emisyjną nowych akcji lub upoważnienie zarządu albo rady nadzorczej do oznaczenia ceny emisyjnej,
- 5) datę, od której nowe akcje mają uczestniczyć w dywidendzie,
- 6) terminy otwarcia i zamknięcia subskrypcji albo upoważnienie udzielone zarządowi lub radzie nadzorczej do określenia tych terminów albo termin zawarcia przez spółkę umowy o objęciu akcji przez oznaczonego adresata,
- 7) przedmiot wkładów niepieniężnych i ich wycenę oraz osoby, które mają objąć akcje za takie wkłady, łącznie z podaniem liczby akcji, które mają przypaść każdej z nich jeżeli akcje mają być objęte za wkłady niepieniężne.

Subskrypcja zamknięta

Akcjonariusze mają prawo pierwszeństwa objęcia nowych akcji w stosunku do liczby posiadanych akcji (prawo poboru). Uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego powinna wskazywać dzień, według którego określa się akcjonariuszy, którym przysługuje prawo poboru nowych akcji (dzień prawa poboru), jeżeli nie zostali oni z tego prawa wyłączeni. Dzień prawa poboru nie może być ustalony później niż z upływem trzech miesięcy, licząc od dnia powzięcia uchwały. Ogłoszony porządek obrad walnego zgromadzenia powinien wskazywać proponowany dzień prawa poboru.

W interesie spółki walne zgromadzenie może pozbawić akcjonariuszy prawa poboru akcji w części lub w całości. Uchwała walnego zgromadzenia o wyłączeniu prawa poboru wymaga większości co najmniej czterech piątych głosów. Wyłączenie akcjonariuszy od poboru nowych akcji może nastąpić w przypadku, gdy zostało to zapowiedziane w porządku obrad walnego zgromadzenia. Zarząd przedstawia walnemu zgromadzeniu opinię uzasadniającą powody wyłączenia albo ograniczenia prawa poboru oraz proponowaną cenę emisyjną akcji bądź sposób jej ustalenia. Jednym z najczęściej popełnianych błędów przez spółki jest wnioskowanie o wyłączenie prawa poboru bezpośrednio na walnym zgromadzeniu z pominięciem procedury wcześniejszych ogłoszeń w ramach porządku obrad, dodatkowo zarządy zapominają przedstawiać opinii o wyłączeniu prawa poboru, ograniczając się jedynie do zgłoszenia ustnego wyjaśnienia do protokołu z obrad WZA. W takich sytuacjach dochodzi do odmowy zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego przez sąd rejestrowy z uwagi na niezachowanie procedury dotyczącej wyłączenia prawa poboru.

Zapisów dotyczących wyłączenia prawa poboru nie stosuje się, gdy:

- 1) uchwała o podwyższeniu kapitału stanowi, że nowe akcje mają być objęte w całości przez instytucję finansową (subemitenta), z obowiązkiem oferowania ich następnie akcjonariuszom celem umożliwienia im wykonania prawa poboru na warunkach określonych w uchwale,
- 2) uchwała stanowi, że nowe akcje mają być objęte przez subemitenta w przypadku, gdy akcjonariusze, którym służy prawo poboru, nie obejmą części lub wszystkich oferowanych im akcji.

Instytucja subemitenta została wprowadzona do kodeksu w celu zwiększenia prawdopodobieństwa dościa emisji do skutku. Rola subemitenta (zarówno usługowego jak i inwestycyjnego) jest bardzo ważna dla każdego uczestnika rynku kapitałowego i ma ogromne znaczenie przy określaniu poziomu bezpieczeństwa potencjalnego inwestora. Zawarcie umowy z subemitentem gwarantuje nam, że w przypadku niedużego popytu na akcje zostaną one objęte przez subemitenta. Objęcie akcji przez subemitenta może nastąpić tylko za wkłady pieniężne. Zawarcie umowy wymaga zgody walnego zgromadzenia. Walne zgromadzenie podejmuje uchwałę na wniosek zarządu zaopiniowany przez radę nadzorczą. Statut lub uchwała walnego zgromadzenia może przewidywać przekazanie tej kompetencji radzie nadzorczej.

Instytucja subemitenta występuje również w ustawie o publicznym obrocie, gdzie spotykamy się z dwoma rodzajami subemitentów: subemitentem usługowym, który nabywa akcje nowej emisji w celu ich dalszej odsprzedaży inwestorom w obrocie pierwotnym i subemitentem inwestycyjnym, który zakup akcji traktuje jako własną inwestycję.

Akcje, co do których akcjonariuszom służy prawo poboru, zarząd powinien zaoferować w drodze ogłoszenia. Ogłoszenie powinno zawierać:

- 1) datę powzięcia uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego,
- 2) sumę, o jaką kapitał zakładowy ma być podwyższony,
- 3) liczbę, rodzaj i wartość nominalną akcji, podlegających prawu poboru,
- 4) cenę emisyjną akcji,
- 5) zasady przydziału akcji dotychczasowym akcjonariuszom,
- 6) miejsce i termin oraz wysokość wpłat na akcje, a także skutki niewykonania prawa poboru oraz nie uiszczenia należnych wpłat,
- 7) termin, z którego upływem zapisujący się na akcje przestaje być zapisem związany, jeżeli w tym czasie nowa emisja nie będzie zgłoszona do zarejestrowania,
- 8) termin, do którego akcjonariusze mogą wykonywać prawo poboru akcji; termin ten nie może być krótszy niż trzy tygodnie od dnia ogłoszenia,
- 9) termin ogłoszenia przydziału akcji.

Jeżeli wszystkie dotychczasowe akcje w spółce są akcjami imiennymi, zarząd może zrezygnować z dokonywania ogłoszeń. W takim przypadku wszyscy akcjonariusze powinni być poinformowani o treści ogłoszenia, listami poleconymi. Termin do wykonania prawa poboru nie może być krótszy niż dwa tygodnie od dnia wystania listu poleconego do akcjonariusza.

Kodeks spółek handlowych powraca do koncepcji podwójnych terminów zapisów w przypadku oferty z prawem poboru. Jeżeli w pierwszym terminie dotychczasowi akcjonariusze nie wykonali prawa poboru, zarząd ogłasza drugi, co najmniej dwutygodniowy termin poboru pozostałych akcji przez wszystkich dotychczasowych akcjonariuszy. Drugi przydział akcji następuje według następujących zasad:

- 1) jeżeli liczba zamówień przewyższa liczbę pozostałych do objęcia akcji, każdemu subskrybentowi należy przyznać taki procent nie objętych dotychczas akcji, jaki przysługuje mu w dotychczasowym kapitale zakładowym; pozostałe akcje dzieli się równo w stosunku do liczby zgłoszeń, z tym że ułamkowe części akcji przypadające poszczególnym akcjonariuszom uważa się za nieobjęte,

- 2) liczba akcji przydzielonych akcjonariuszowi zgodnie z drugim zapisem nie może być wyższa niż liczba akcji, na które złożył on zamówienie,
- 3) pozostałe akcje, nieobjęte zarząd przydziela według swego uznania, jednak po cenie nie niższej niż cena emisyjna.

Należy jednak pamiętać, że walne zgromadzenie może uchwalić inne zasady przydziału akcji w drugim terminie.

Wykonanie prawa poboru akcji spółki publicznej następuje w jednym terminie, wskazanym w prospekcie. Jednakże termin, do którego akcjonariusze mogą wykonywać prawo poboru akcji, nie może być krótszy niż dwa tygodnie od dnia ogłoszenia prospektu. Akcjonariusze spółki publicznej, którym służy prawo poboru, mogą w terminie jego wykonania dokonać jednocześnie dodatkowego zapisu na akcje w liczbie nie większej niż wielkość emisji, w razie niewykonania prawa poboru przez pozostałych akcjonariuszy. Akcje objęte dodatkowym zapisem zarząd przydziela proporcjonalnie do zgłoszeń, nieobjęte zarząd przydziela według swojego uznania, jednak po cenie nie niższej niż cena emisyjna.

Zapis na akcje sporządza się w formie pisemnej na formularzu przygotowanym przez spółkę co najmniej w dwóch egzemplarzach na każdego subskrybenta. Jeden egzemplarz przeznaczony jest dla subskrybenta, drugi dla spółki. Zapis w subskrypcji powinien być złożony spółce albo osobie przez nią upoważnionej w terminie podanym w ogłoszeniu, prospekcie albo w liście poleconym informującym o ofercie z prawem poboru. Zapisy powinny zawierać:

- 1) oznaczenie liczby i rodzajów subskrybowanych akcji,
- 2) wysokość wpłaty dokonanej na akcje,
- 3) zgodę subskrybenta na brzmienie statutu, jeżeli subskrybent nie jest akcjonariuszem spółki,
- 4) podpisy subskrybenta oraz spółki, albo innego podmiotu, upoważnionego do przyjmowania zapisów i wpłat na akcje,
- 5) adres podmiotu upoważnionego do przyjmowania zapisów i wpłat na akcje.

Przyjęcie zapisu może być poświadczone pieczęcią lub mechanicznie odtwarzanym podpisem. Zapis na akcje dokonany pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu jest nieważny. Nieważne jest również oświadczenie subskrybenta, które nie zawiera wszystkich danych.

Termin do zapisywania się na akcje nie może być dłuższy niż trzy miesiące od dnia otwarcia subskrypcji. Jeżeli w terminie subskrypcji, całość lub co najmniej minimalna liczba oferowanych akcji nie zostanie subskrybowana i należycie opłacona, podwyższenie kapitału zakładowego uważa się za niedosłże do skutku. W terminie dwóch tygodni po upływie terminu zamknięcia subskrypcji zarząd powinien ogłosić o niedojejściu podwyższenia kapitału zakładowego do skutku w pismach, w których były opublikowane ogłoszenia o subskrypcji i równocześnie wezwać subskrybentów do odbioru wpłaconych kwot. W takim przypadku wszystkie osoby, które złożyły zapis na akcje powinny być poinformowane listami poleconymi. Termin odbioru wpłaconych kwot nie może być dłuższy niż dwa tygodnie od dnia ogłoszenia wezwania lub od dnia otrzymania listu poleconego przez akcjonariusza. Jeżeli co najmniej minimalna liczba akcji przeznaczonych do objęcia została subskrybowana i należycie opłacona, zarząd powinien dokonać, w terminie dwóch tygodni od upływu terminu zamknięcia

subskrypcji, przydziału akcji subskrybentom zgodnie z ogłoszonymi zasadami przydziału akcji. Wykazy subskrybentów ze wskazaniem liczby i rodzaju przyznanych każdemu z nich akcji należy wyłożyć najpóźniej w terminie tygodnia od dnia przydziału akcji i pozostawić do wglądu w ciągu następujących dwóch tygodni w miejscach, gdzie zapisy były przyjmowane. Osoby, którym akcji nie przydzielono, należy wezwać do odbioru wpłaconych kwot najpóźniej z upływem dwóch tygodni od dnia zakończenia przydziału akcji. Termin odbioru wpłaconych kwot nie może być dłuższy niż dwa tygodnie od dnia ogłoszenia wezwania lub od dnia otrzymania listu poleconego przez akcjonariusza.

Subskrypcja otwarta

Jeżeli objęcie akcji nowej emisji ma nastąpić w trybie subskrypcji otwartej, ogłoszenie wzywające do zapisywania się na akcje powinno zawierać następujące dane:

- 1) powzięcie uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego,
- 2) sumę, o jaką kapitał zakładowy ma być podwyższony,
- 3) liczbę, rodzaj i wartość nominalną akcji, podlegających prawu poboru,
- 4) cenę emisyjną akcji,
- 5) zasady przydziału akcji dotychczasowym akcjonariuszom,
- 6) miejsce i termin oraz wysokość wpłat na akcje, a także skutki niewykonania prawa poboru oraz nieuiszczenia należnych wpłat,
- 7) termin, z którego upływem zapisujący się na akcje przestaje być zapisem związany, jeżeli w tym czasie nowa emisja nie będzie zgłoszona do zarejestrowania,
- 8) termin ogłoszenia przydziału akcji.

a także:

- 1) numer i datę Monitora Sądowego i Gospodarczego, w którym ogłoszono statut,
- 2) firmę i adres spółki,
- 3) firmę (nazwę) i adres subemitenta oraz oferowaną mu cenę objęcia akcji, jeżeli spółka zawarła umowę z subemitentem,
- 4) firmę (nazwę) i adres podmiotu, przyjmującego zapisy i wpłaty na akcje, jeżeli spółka udzieliła takiego upoważnienia,
- 5) termin, do którego subskrybenci mogą dokonywać zapisów na akcje; termin ten nie może być krótszy niż dwa tygodnie od dnia ogłoszenia.

Do subskrypcji otwartej stosuje się ponadto przepisy dotyczące formy składania zapisów na akcje. W przypadku subskrypcji otwartej dokonywanej w ramach publicznego obrotu pkt 1 nie stosuje się, ponieważ przy ofertach publicznych wymóg ogłaszania w Monitorze Sądowym i Gospodarczym nie ma zastosowania. Element ogłoszenia o subskrypcji jest wykonywany przez spółki publiczne w ramach obowiązków informacyjnych.

Podwyższenie kapitału zakładowego zarząd zgłasza do sądu rejestrowego. Do zgłoszenia należy dołączyć:

- 1) uchwałę walnego zgromadzenia o podwyższeniu kapitału zakładowego, bądź uchwałę zarządu o podwyższeniu kapitału zakładowego,
- 2) ogłoszenie i wzór zapisu, jeżeli podwyższenie kapitału nastąpiło w drodze subskrypcji zamkniętej albo otwartej,
- 3) spis nabywców akcji z uwidocznieniem liczby akcji, przypadających na każdego z nich oraz wysokości uiszczonych wpłat,
- 4) dowód zatwierdzenia zmiany statutu przez właściwy organ władzy publicznej, jeżeli do zmiany statutu takie zatwierdzenie jest wymagane,
- 5) oświadczenie wszystkich członków zarządu, że wkłady na akcje zostały wniesione, a w przypadku, gdy wniesienie wkładów niepieniężnych ma nastąpić po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału, że przejście tych wkładów na spółkę jest zapewnione w terminie określonym w uchwale o podwyższeniu kapitału zakładowego,
- 6) umowę objęcia akcji, jeżeli objęcie akcji nastąpiło w trybie subskrypcji prywatnej,
- 7) oświadczenie zarządu w przypadku oferty widelkowej, złożone w formie aktu notarialnego o wysokości objętego kapitału zakładowego, jeśli zarząd złożył takie oświadczenie.

W przypadku objęcia akcji dopuszczonych do publicznego obrotu należy dołączyć prospekt, o którym mowa w przepisach o publicznym obrocie papierami wartościowymi.

Podwyższenie kapitału zakładowego następuje z chwilą wpisania do rejestru.

Podwyższenie kapitału akcyjnego ze środków spółki

Walne zgromadzenie może podwyższyć kapitał zakładowy, przeznaczając na to środki z kapitału zapasowego lub z innych kapitałów rezerwowych utworzonych z zysku, jeżeli mogą być one użyte na ten cel (środki własne).

Uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego ze środków spółki może zostać powzięta, jeżeli zatwierdzone sprawozdanie finansowe za ostatni rok obrotowy wykazuje zysk i opinia biegłego rewidenta nie zawiera istotnych zastrzeżeń dotyczących sytuacji finansowej spółki. Jeżeli ostatnie sprawozdanie finansowe zostało sporządzone na dzień bilansowy przypadający co najmniej na sześć miesięcy od dnia walnego zgromadzenia, na którym przewiduje się powzięcie takiej uchwały, biegły rewident spółki wybrany do badania sprawozdania finansowego spółki albo inny biegły rewident wybrany przez radę nadzorczą bada nowy bilans oraz rachunek zysków i strat, które powinny być przedstawione na tym zgromadzeniu.

Nowe akcje, które mają być przydzielone akcjonariuszom na mocy uchwały walnego zgromadzenia, nie wymagają objęcia, z uwzględnieniem przepisów dotyczących dopłat. Akcje przydzielone ze środków własnych przysługują akcjonariuszom w stosunku do ich udziałów w dotychczasowym kapitale zakładowym. Odmienne postanowienia statutu lub uchwały są nieważne.

Jeżeli akcjonariuszom miałyby przypaść części ułamkowe akcji, wówczas walne zgromadzenie może powziąć uchwałę o:

- 1) emisji i wydaniu akcjonariuszom akcji, które nie są pokryte w pełni ze środków spółki, pod warunkiem uiszczenia przez nich dopłat do pełnej ceny emisyjnej, albo
- 2) wypłacie akcjonariuszom stosownych kwot, stanowiących różnicę między ceną emisyjną a wartością nominalną przysługujących im, lecz nie objętych, części ułamkowych akcji.

Jeżeli akcje, z którymi wiąże się dopłata, bądź wypłata, nie zostaną objęte w całości, zarząd dokona stosownych wypłat na rzecz uprawnionych akcjonariuszy, zgodnie z pkt 2. Wypłaty nie mogą przewyższać jednej dziesiątej łącznej wartości nominalnej akcji przydzielonych akcjonariuszom.

Zarząd powinien wezwać akcjonariuszy do złożenia dokumentów akcji celem ich aktualizacji lub wymiany nie później niż w terminie miesiąca od dnia zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego. W przypadku spółek publicznych akcje dopuszczone do publicznego obrotu ulegają aktualizacji wraz z dokonaniem odpowiednich zmian w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych.

Kapitał docelowy

Statut może upoważnić zarząd na okres nie dłuższy niż trzy lata do podwyższenia kapitału zakładowego na zasadach określonych w niniejszym rozdziale. Zarząd może wykonać przyznane mu upoważnienie przez dokonanie jednego albo kilku kolejnych podwyższeń kapitału zakładowego w określonych granicach (kapitał docelowy). Upoważnienie zarządu do podwyższenia kapitału zakładowego może zostać udzielone na kolejne okresy, nie dłuższe jednak niż trzy lata. Udzielenie upoważnienia wymaga zmiany statutu. Wysokość kapitału docelowego nie może przekraczać trzech czwartych kapitału zakładowego na dzień udzielenia upoważnienia zarządowi. Zarząd może wydać akcje tylko w zamian za wkłady pieniężne, chyba że upoważnienie do podwyższenia kapitału zakładowego przewiduje możliwość objęcia akcji za wkłady niepieniężne. Upoważnienie zarządu może obejmować uprawnienia do podwyższenia kapitału ze środków własnych spółki. Szeroki zakres uprawnień jaki może uzyskać zarząd spółki w ramach kapitału docelowego pozwala na prowadzenie elastycznej polityki w zakresie podwyższania kapitału zakładowego. W szczególności może on dostosowywać wielkość oferowanych akcji do wielkości aktualnego popytu na rynku. Możliwość decydowania o kolejnych emisjach przez zarząd to również szybszy i tańszy tryb emisyjny. Władza zarządu w zakresie kapitału docelowego nie jest nieograniczona, przykładowo uchwały zarządu w sprawach ustalenia ceny emisyjnej oraz wydania akcji w zamian za wkłady niepieniężne wymagają zgody rady nadzorczej – chyba że statut stanowi inaczej.

Wyłączenie lub ograniczenie prawa poboru dotyczące każdego podwyższenia kapitału zakładowego w granicach kapitału docelowego wymaga uchwały walnego podjętej większością czterech piątych głosów Statut może upoważniać zarząd do wyłączenia lub ograniczenia prawa poboru za zgodą rady nadzorczej. Powzięcie przez walne zgromadzenie uchwały zmieniającej statut, która przewiduje przyznanie zarządowi kompetencji do wyłączenia lub ograniczenia prawa poboru akcji za zgodą rady nadzorczej wymaga spełnienia warunków dotyczących wymaganej większości czterech piątych głosów w uchwale.

Warunkowe podwyższenie kapitału zakładowego

Walne zgromadzenie może uchwalić podwyższenie kapitału zakładowego z zastrzeżeniem, że osoby, którym przyznano prawo do objęcia akcji, wykonają je na warunkach określonych w uchwale o warunkowym podwyższeniu kapitału zakładowego.

Uchwała o warunkowym podwyższeniu kapitału zakładowego może zostać powzięta w celu:

- 1) przyznania praw do objęcia akcji przez obligatariuszy obligacji zamiennych lub obligacji z prawem pierwszeństwa, albo
- 2) przyznania praw do objęcia akcji pracownikom, członkom zarządu lub rady nadzorczej w zamian za wkłady niepieniężne, stanowiące wierzytelności, jakie przysługują im z tytułu nabytych uprawnień do udziału w zysku spółki lub spółki zależnej.

Wartość nominalna warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego nie może przekraczać trzech czwartych kapitału zakładowego z chwili podejmowania uchwały. Podwyższenie kapitału zakładowego w celu przyznania praw do objęcia akcji może nastąpić wyłącznie w trybie warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego, z uwzględnieniem przepisów o obligacjach. Uchwała walnego zgromadzenia wymaga większości trzech czwartych głosów. Powzięcie uchwały wymaga obecności akcjonariuszy reprezentujących co najmniej połowę kapitału zakładowego, a w odniesieniu do spółki publicznej co najmniej jedną trzecią kapitału zakładowego. Uchwała powinna być umotywowana. Jeżeli walne zgromadzenie nie odbyło się z powodu braku quorum można zwołać kolejne walne zgromadzenie, podczas którego do powzięcia uchwały wymagana jest obecność akcjonariuszy reprezentujących co najmniej jedną trzecią kapitału zakładowego spółki.

Uchwała powinna określać:

- 1) wartość nominalną warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego,
- 2) cel warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego,
- 3) termin wykonania prawa objęcia akcji,
- 4) określenie grona osób uprawnionych do objęcia akcji.

Do wkładów wnoszonych przez obligatariuszy obligacji zamiennych nie stosuje się przepisów dotyczących wkładów niepieniężnych. Jeżeli uchwała o warunkowym podwyższeniu kapitału zakładowego przewiduje obejmowanie akcji w zamian za wkłady niepieniężne, powinny być one poddane badaniu przez biegłego rewidenta. Sąd rejestrowy oddala wniosek o rejestrację podwyższenia kapitału zakładowego, jeżeli wartość wkładu jest niższa co najmniej o jedną piątą od ceny emisyjnej akcji, które mają być obejmowane za wkłady niepieniężne. W przypadku warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego w celu oferowania akcji obligatariuszom obligacji zamiennych, nie stosuje się przepisów dotyczących podwyższania kapitału akcyjnego w trybie zwykłym.

Warunkowe podwyższenie kapitału zakładowego zarząd zgłasza do sądu rejestrowego. Do zgłoszenia należy dołączyć:

- 1) uchwałę WZA o podwyższeniu kapitału zakładowego, ogłoszenie i wzór zapisu, jeżeli podwyższenie kapitału nastąpiło w drodze subskrypcji zamkniętej albo otwartej, dowód zatwierdzenia zmiany statutu przez właściwy organ władzy publicznej – jeżeli do zmiany statutu takie zatwierdzenie jest wymagane
- 2) uchwałę w sprawie warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego,

- 3) sprawozdanie zarządu i opinię biegłego rewidenta, jeżeli objęcie akcji następuje w zamian za wkłady niepieniężne.

Uchwała o warunkowym podwyższeniu kapitału zakładowego powinna zostać ogłoszona przez zarząd najpóźniej w terminie sześciu tygodni od dnia wpisu podwyższenia kapitału zakładowego do rejestru warunkowego. Wraz z wydaniem dokumentów akcji następuje nabycie praw z akcji i podwyższenie kapitału zakładowego spółki o sumę równą wartości nominalnej akcji objętych na podstawie uchwały o warunkowym podwyższeniu kapitału zakładowego. W terminie trzydziestu dni po upływie każdego roku kalendarzowego zarząd zgłasza do sądu rejestrowego wykaz akcji objętych w danym roku celem uaktualnienia wpisu kapitału zakładowego. Do zgłoszenia należy dołączyć wykaz osób, które wykonały prawo objęcia akcji. Wykaz powinien zawierać nazwiska i imiona albo firmy (nazwy) akcjonariuszy, liczbę objętych przez nich akcji oraz wartość wniesionych przez każdego akcjonariusza wkładów. Ponadto do zgłoszenia należy dołączyć oświadczenie zarządu, że akcje zostały wydane akcjonariuszom, którzy wnieśli pełne wkłady. Zarząd spółki publicznej dokonuje zgłoszenia, o których mowa powyżej, w terminie tygodnia po upływie każdego kolejnego miesiąca, licząc od dnia wydania pierwszego dokumentu akcji. Jeżeli w danym miesiącu nie wydano akcji w trybie warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego, zarząd zawiadamia o tym sąd rejestrowy.

W praktyce warunkowe podwyższenia kapitału zakładowego pozwala przeprowadzać programy motywacyjne dla pracowników, w ramach których objęcie akcji nowej emisji uzależnione jest od osiągnięcia przez spółkę określonych wyników finansowych lub od przepracowania określonego okresu czasu w spółce.

8. Obniżenie kapitału zakładowego

Kapitał zakładowy obniża się w drodze zmiany statutu przez zmniejszenie wartości nominalnej akcji, połączenie akcji lub przez umorzenie części akcji. Uchwała o obniżeniu kapitału zakładowego oraz ogłoszenie o zwołaniu walnego zgromadzenia powinny określać:

- cel obniżenia,
- kwotę, o którą kapitał zakładowy ma być obniżony,
- sposób obniżenia.

W przypadku umorzenia akcji w związku ze ziszczeniem się określonego w statucie warunku lub jeżeli akcje własne spółki nie zostały przez nią zbyte uchwałę walnego zgromadzenia zastępuje uchwała zarządu powzięta w formie aktu notarialnego. O uchwalonym obniżeniu kapitału zakładowego zarząd niezwłocznie ogłasza, wzywając wierzycieli spółki, do wniesienia sprzeciwów w terminie trzech miesięcy, licząc od dnia ogłoszenia, jeżeli nie zgadzają się na obniżenie. Wierzyciele, którzy w tym terminie zgłosili sprzeciw, powinni być przez spółkę zaspokojeni lub zabezpieczeni. Wierzycieli, którzy sprzeciwu nie zgłosili uważa się za zgadzających się na obniżenie kapitału zakładowego. Roszczenia przysługujące akcjonariuszom z tytułu obniżenia kapitału zakładowego mogą być zaspokojone przez spółkę najwcześniej po upływie sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia wpisu obniżenia kapitału zakładowego do rejestru.

Przepisów dotyczących wezwania wierzycieli nie stosuje się jeżeli:

- 1) pomimo obniżenia kapitału zakładowego nie zwraca się akcjonariuszom dokonanych przez nich wkładów ani wyplat za umorzone akcje, ani też nie zostają oni zwolnieni od wniesienia wkładów na kapitał zakładowy, a równocześnie z jego obniżeniem następuje podwyższenie kapitału zakładowego co najmniej do pierwotnej wysokości w drodze nowej emisji, której akcje zostaną w całości opłacone, albo
- 2) obniżenie kapitału zakładowego ma na celu wyrównanie poniesionych strat lub przeniesienie określonych kwot do kapitału rezerwowego, albo
- 3) zarząd dokonał, umorzenia akcji nie objętych, których łączna wartość nominalna nie przekracza 10% kapitału zakładowego spółki.

W przypadku obniżenia kapitału zakładowego zgodnie z pkt 2 i 3, kwoty uzyskane z obniżenia kapitału zakładowego nie mogą być przeznaczone na zwolnienie akcjonariuszy z wniesienia wkładów ani na wypłaty na rzecz akcjonariuszy, chyba że dokonano obniżenia kapitału zakładowego zgodnie. Wysokość kapitału rezerwowego po wniesieniu do niego kwot pochodzących z obniżenia kapitału zakładowego nie może przekraczać 10% obniżonego kapitału zakładowego. Umorzenie akcji nabytych przez spółkę w celu ich umorzenia nie może być dokonane częściej niż raz w roku obrotowym.

Obniżenie kapitału zakładowego zarząd zgłasza do sądu rejestrowego. Do zgłoszenia należy dołączyć:

- 1) uchwałę walnego zgromadzenia albo zarządu o obniżeniu kapitału zakładowego,
- 2) dowód zatwierdzenia zmiany statutu przez właściwy organ władzy publicznej, jeżeli do zmiany statutu takie zatwierdzenie jest wymagane,
- 3) dowody należytego wezwania wierzycieli,
- 4) oświadczenie wszystkich członków zarządu, stwierdzające, że wierzyciele, którzy zgłosili sprzeciw w terminie określonym w art. 456 § 1, zostali zaspokojeni lub zabezpieczeni.

9. Umorzenie akcji własnych przez spółkę

Akcje mogą być umorzone tylko wówczas, gdy jest to przewidziane w statucie spółki. Akcja może być umorzona za zgodą akcjonariusza w drodze jej nabycia przez spółkę (umorzenie dobrowolne) lub bez zgody akcjonariusza (umorzenie przymusowe), przy czym umorzenie przymusowe następuje za wynagrodzeniem. Dodatkowo statut może stanowić, że akcje ulegają umorzeniu w razie ziszczenia się określonego zdarzenia bez powzięcia uchwały przez walne zgromadzenie. Stosuje się wówczas przepisy o umorzeniu przymusowym. W przypadku ziszczenia się określonego w statucie zdarzenia, zarząd podejmuje niezwłocznie uchwałę o obniżeniu kapitału zakładowego

Umorzenie akcji wymaga uchwały walnego zgromadzenia. Uchwała powinna określać w szczególności:

- podstawę prawną umorzenia,
- wysokość wynagrodzenia przysługującego akcjonariuszowi akcji umorzonych bądź uzasadnienie umorzenia akcji bez wynagrodzenia,

- sposób obniżenia kapitału zakładowego,
- uchwała powinna być umotywowana,

Zmiana statutu przewidująca przymusowe umorzenie akcji nie może dotyczyć akcji, które zostały objęte przed jej wpisem do rejestru.

Jedną z form umorzenia jest umorzenie akcji poprzez obniżenie kapitału zakładowego. W takim przypadku uchwała o obniżeniu kapitału zakładowego powinna być powzięta na walnym zgromadzeniu, na którym powzięto uchwałę o umorzeniu akcji. O uchwalonym obniżeniu kapitału zakładowego zarząd niezwłocznie ogłasza, wzywając wierzycieli spółki do wniesienia sprzeciwów w terminie trzech miesięcy, licząc od dnia ogłoszenia, jeżeli nie zgadzają się na obniżenie. Wierzyciele, którzy w tym terminie zgłosili sprzeciw, powinni być przez spółkę zaspokojeni lub zabezpieczeni. Wierzycieli, którzy sprzeciwu nie zgłosili, uważa się za zgadzających się na obniżenie kapitału zakładowego. Roszczenia przysługujące akcjonariuszom z tytułu obniżenia kapitału zakładowego mogą być zaspokojone przez spółkę najwcześniej po upływie sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia wpisu o obniżeniu kapitału zakładowego do rejestru.

Wymogów dotyczących wezwania wierzycieli nie stosuje się do umorzenia akcji:

- 1) gdy spółka umarza akcje własne nabyte nieodpłatnie w celu ich umorzenia, lub
- 2) jeżeli wynagrodzenie akcjonariuszy akcji umorzonych ma być wypłacone wyłącznie z zysku spółki, wykazanego w sprawozdaniu finansowym zbadanym przez biegłego rewidenta, nie wcześniej niż sześć miesięcy przed umorzeniem akcji, lub
- 3) gdy umorzenie następuje bez jakichkolwiek świadczeń na rzecz akcjonariuszy, z wyjątkiem przyznania im świadectw użytkowych.

Statut może przewidywać, że w zamian za akcje umorzone spółka wydaje świadectwa użytkowe bez określonej wartości nominalnej. Świadectwa użytkowe mogą być imienne i na okaziciela. Jeżeli statut nie stanowi inaczej, świadectwa użytkowe uczestniczą na równi z akcjami w dywidendzie oraz w nadwyżce majątku spółki, pozostałej po pokryciu wartości nominalnej akcji. Uprawniony ze świadectwa użytkowego nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania związane z umorzoną akcją i nie przysługują mu żadne prawa udziałowe, z wyjątkiem uprawnień do dywidendy i pozostałości po pokryciu wartości nominalnej, akcji w przypadku likwidacji spółki.

10. Nabywanie akcji własnych przez spółkę

Co do zasady spółka nie może nabywać wyemitowanych przez nią akcji (akcje własne), za wyjątkiem:

- 1) nabycia akcji w celu zapobieżenia, bezpośrednio zagrażającej spółce, poważnej szkodzie,
- 2) nabycia akcji, które mają być zaoferowane do nabycia pracownikom lub osobom, które były zatrudnione w spółce lub spółce z nią powiązanej przez okres co najmniej trzech lat,
- 3) nabycia akcji nieodpłatnie lub w drodze sukcesji uniwersalnej,

- 4) instytucji finansowej, która nabywa akcje na własny lub cudzy rachunek, celem ich dalszej odprzedaży,
- 5) nabycia akcji w celu ich umorzenia,
- 6) nabycia akcji w drodze egzekucji, celem zaspokojenia roszczeń spółki, których nie można zaspokoić w inny sposób z majątku akcjonariusza,
- 7) nabycia akcji w innych przypadkach przewidzianych w kodeksie.

W przypadkach określonych w pkt 1 i 2 nabycie akcji własnych przez spółkę jest dozwolone tylko wtedy, gdy zostały spełnione łącznie następując warunki:

- 1) nabyte akcje zostały w pełni pokryte,
- 2) łączna wartość nominalna nabytych akcji nie przekracza 10% kapitału zakładowego spółki, uwzględniając w tym również wartość nominalną pozostałych akcji własnych, które nie zostały przez spółkę zbyte,
- 3) spółka utworzyła na ten cel kapitał rezerwowy, równy co najmniej cenie nabycia akcji własnych, bez pomniejszenia kapitału zakładowego, powiększonego o obowiązkowe kapitały (fundusze), które według ustawy lub statutu nie mogą być wypłacone akcjonariuszom.

W przypadku nabycia własnych akcji zarząd jest obowiązany powiadomić najbliższe walne zgromadzenie o przyczynach lub celu nabycia własnych akcji, liczbie i wartości nominalnej tych akcji, ich udziale w kapitale zakładowym, jak również o wartości świadczenia spełnionego w zamian za nabyte akcje. W przypadku nabycia akcji własnych przez spółkę, bądź osobę działającą we własnym imieniu lecz na rachunek spółki, sprawozdanie zarządu z działalności spółki, powinno zawierać:

- 1) uzasadnienie nabycia akcji własnych w danym roku obrotowym,
- 2) liczbę i wartość nominalną akcji nabytych lub zbytych w roku obrotowym, jak również określenie udziału procentowego, jaki akcje te reprezentują w kapitale zakładowym,
- 3) w przypadku nabycia lub zbycia odpłatnego – uzyskaną cenę lub wartość innego świadczenia wzajemnego,
- 4) liczbę oraz wartość nominalną nabytych i zatrzymanych akcji, jak również określenie ich procentowego udziału w kapitale zakładowym.

Akcje nabyte w celu zaoferowania ich pracownikom spółki, bądź osobom zatrudnionym wcześniej, należy zaoferować pracownikom lub innym osobom najpóźniej z upływem roku od dnia ich nabycia przez spółkę. W pozostałych przypadkach ta część akcji własnych spółki, która przekracza 10% kapitału zakładowego spółki, powinna być zbyta w terminie dwóch lat od dnia nabycia akcji. Jeżeli akcje własne nie zostały zbyte w terminach ustawowych, zarząd dokona ich niezwłocznego umorzenia bez zwoływania walnego zgromadzenia. Posiadanie akcji własnych przez spółkę powoduje czasowe pozbawienie ich wszelkich praw, ponieważ spółka nie może wykonywać praw udziałowych z własnych akcji z wyjątkiem uprawnień do ich zbycia lub wykonywania czynności, które zmierzają do zachowania tych praw.

Spółka nie może obejmować własnych akcji. Zakaz ten dotyczy również obejmowania akcji spółki przez spółkę lub spółdzielnię zależną. Różnica pomiędzy nabyciem a objęciem polega na tym, że akcje

obejmowane są to akcje nowej emisji obejmowane bezpośrednio od spółki, która emituje je w ramach podwyższenia kapitału zakładowego, natomiast nabycie akcji następuje w obrocie wtórnym i dotyczy akcji wcześniej wyemitowanych. W przypadku objęcia własnych akcji, członek zarządu odpowiada solidarnie wraz z osobą, która objęła akcje, za pełne wniesienie wkładu, chyba że nie ponosi winy. Jeżeli akcje spółki zostały objęte przez osobę, która działała we własnym imieniu, lecz na rachunek spółki albo spółki lub spółdzielni od niej zależnej, obejmującego uważa się za osobę działającą na własny rachunek.

11. Prawa i obowiązki akcjonariuszy

Wobec spółki uważa się za akcjonariusza tylko tę osobę, która jest wpisana do księgi akcyjnej lub posiada akcje na okaziciela, z uwzględnieniem przepisów o publicznym obrocie papierami wartościowymi. W szczególnych przypadkach kodeks przewiduje wykonywanie praw z akcji przez zastawnika lub użytkownika.

W przypadku spółki publicznej papiery wartościowe dopuszczone do publicznego obrotu nie mają formy dokumentu, stąd posiadanie akcji nie wiąże się z ich fizycznym dzierżeniem w formie dokumentu, ale zapisem elektronicznym na odpowiednim rachunku w banku lub w domu maklerskim. Zgodnie z ustawą o publicznym obrocie prawa z papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu powstają z chwilą zapisania papierów po raz pierwszy na rachunku papierów wartościowych i przysługują osobie będącej posiadaczem tego rachunku.

Dokument akcji powinien być sporządzony na piśmie i powinien zawierać:

- 1) firmę, siedzibę i adres spółki,
- 2) oznaczenie sądu rejestrowego i numer, pod którym spółka jest wpisana do rejestru,
- 3) datę zarejestrowania spółki i wystawienia akcji,
- 4) wartość nominalną, serię i numer, rodzaj danej akcji i uprawnienia szczególne z akcji,
- 5) wysokość dokonanej wpłaty w przypadku akcji imiennych,
- 6) ograniczenia co do rozporządzania akcją,
- 7) postanowienia statutu o związanych z akcją obowiązkach wobec spółki.

Dodatkowo dokument akcji powinien być opatrzony pieczęcią spółki oraz podpisem zarządu. Podpis na akcji może być mechanicznie odtwarzany. Statut może przewidywać dodatkowe postanowienia dotyczące treści dokumentu akcji oraz jego formy. W tym zakresie akcjonariusze mogą w sposób dowolny kształtować katalog dodatkowych elementów i informacji, jakie powinny być odzwierciedlone w dokumencie akcyjnym. Z tym jednak, że są oni obowiązani do zachowania tych elementów, które są wymagane w przepisach kodeksu. Nie zawarcie tych informacji powoduje nieważność dokumentu akcji. Wraz z zarejestrowaniem podwyższenia kapitału akcyjnego, akcjonariusz nabywa roszczenie o wydanie dokumentu akcji w terminie miesiąca od dnia rejestracji spółki. Zarząd zobowiązany jest wydać dokumenty akcji w terminie tygodnia od dnia zgłoszenia roszczenia przez akcjonariusza (nie dotyczy to wydawania akcji w zamian za obligacje zamienne oraz przypadku, kiedy akcje spółki są

dopuszczone do publicznego obrotu). W przypadku spółek nie będących w publicznym obrocie kodeks nie przewiduje zdematerializowanej formy akcji.

Zgodnie z kodeksem dokumenty akcji lub świadectw tymczasowych wydane przed zarejestrowaniem podwyższenia kapitału zakładowego są nieważne. W odniesieniu do rynku publicznego należy to interpretować w ten sposób, że ewentualne zapisanie takich akcji na rachunku papierów wartościowych w domu maklerskim jest nieważne i nie powoduje automatycznie nabycia (objęcia) tych akcji przez osobę uprawnioną. Wyjątek od tej zasady stanowiło wydawanie akcji w ramach warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego..

Kodeks spółek handlowych w żadnym miejscu nie reguluje kwestii ewentualnej dematerializacji papierów wartościowych emitowanych przez spółkę akcyjną, stąd w odniesieniu do spółek publicznych forma akcji jest określona przez przepisy ustawy o publicznym obrocie. W przypadku objęcia akcji w drodze publicznej subskrypcji, podmioty prowadzące zapis na akcje wydają ich posiadaczowi „zaświadczenie o nabyciu akcji”, które nie jest papierem wartościowym, a jedynie formalnym potwierdzeniem objęcia akcji. Odrębnym dokumentem, który wiąże się z posiadaniem akcji w formie zdematerializowanej jest świadectwo depozytowe, którego treść jest regulowana w art. 10 ustawy o publicznym obrocie. Różnica pomiędzy świadectwem depozytowym a zaświadczeniem o nabyciu akcji polega na tym, że zaświadczenie jest wydawane wyłącznie w momencie obejmowania akcji w drodze publicznej subskrypcji i jest wydawane przez podmiot dokonujący zapisu niezależnie od żądania akcjonariusza. Natomiast świadectwo depozytowe wystawia się wyłącznie na żądania akcjonariusza i może być ono wystawione zawsze, w każdym momencie posiadania akcji. Zgodnie z § 6 art. 328 ksh akcjonariuszowi spółki publicznej przysługuje uprawnienie do imiennego świadectwa depozytowego wystawionego przez podmiot prowadzący rachunek papierów wartościowych zgodnie z przepisami o publicznym obrocie papierami wartościowymi, Oznacza to, że dom maklerski, bądź inna uprawniona instytucja, ma prawo wydać świadectwo depozytowe posiadaczowi akcji na żądanie akcjonariusza.

Podsumowując to zagadnienie, należy wskazać, że w publicznym obrocie nie ma akcji w formie materialnej. Akcjami wydanymi w formie dokumentu mogą być te akcje, które nie zostały wprowadzone do publicznego obrotu. Z reguły są to akcje założycielskie uprzywilejowane co do głosu.

12. Wpłaty

Warunkiem stania się akcjonariuszem jest uiszczenie za akcje odpowiedniej wpłaty. W kodeksie różni się dwa rodzaje wpłat: poprzez wniesienie wkładów pieniężnych i niepieniężnych. Przedmiotem wkładu do spółki kapitałowej nie może być prawo niezbywalne lub świadczenie pracy lub usług. Akcje obejmowane za wkłady niepieniężne powinny być pokryte w całości, nie później niż przed upływem roku po zarejestrowaniu spółki. Akcje obejmowane za wkłady pieniężne powinny być opłacone przed zarejestrowaniem spółki, co najmniej w jednej czwartej ich wartości nominalnej. Jeżeli akcje są obejmowane wyłącznie za wkłady niepieniężne, albo za wkłady niepieniężne i pieniężne, kapitał zakładowy powinien być pokryty przed zarejestrowaniem, co najmniej w jednej czwartej jego minimalnej wysokości wynoszącej 500.000 zł.

Jeżeli przewidziane są wkłady niepieniężne albo spółka nabywa mienie lub dokonuje zapłaty wynagrodzenia za usługi świadczone przy jej powstaniu, założyciele sporządzają pisemne sprawozdanie, które powinno przedstawiać w szczególności:

- 1) przedmiot wkładów niepieniężnych oraz liczbę i rodzaj wydawanych w zamian za nie akcji i innych tytułów uczestnictwa w dochodach lub w podziale majątku spółki,
- 2) mienie nabywane przed zarejestrowaniem spółki oraz wysokość i sposób zapłaty,
- 3) usługi świadczone przy powstaniu spółki oraz wysokość i sposób wynagrodzenia,
- 4) osoby, które wnoszą wkłady niepieniężne, zbywają spółce mienie lub otrzymują wynagrodzenie za usługi,
- 5) zastosowaną metodę wyceny wkładów.

W sprawozdaniu należy umotywić zamierzone transakcje, w tym także objęcie akcji za wkłady niepieniężne i wysokość przyznanego wynagrodzenia lub zapłaty. Sprawozdanie należy poddać badaniu biegłego rewidenta wyznaczonego przez sąd rejestrowy, w zakresie jego prawdziwości i rzetelności, jak również celem wydania opinii, czy wartość wkładów niepieniężnych odpowiada co najmniej wartości nominalnej obejmowanych akcji bądź cenie emisyjnej, a także czy wysokość przyznanego wynagrodzenia jest uzasadniona. Biegły sporządza szczegółową opinię, w której także ocenia metodę wyceny wkładów niepieniężnych, przedstawiając ją sądowi rejestrowemu.

Akcjonariusze mają obowiązek wniesienia pełnej wpłaty na akcje, z tym jednak, że w niektórych przypadkach, zarząd spółki może wydać akcje akcjonariuszom przed dokonaniem przez nich pełnej wpłaty. W przypadku, kiedy akcje nie zostały w pełni opłacone, wpłaty dokonywane przez akcjonariusza rozkładają się równomiernie na wszystkie akcje.

W przypadku akcji w publicznym obrocie dopuszcza się możliwość zapisania akcji imiennych nie w pełni opłaconych na rachunku biura maklerskiego pełniącego funkcję sponsora emisji, z zastrzeżeniem że nie dopuszcza się możliwości zapisania tych papierów na indywidualnych rachunkach akcjonariuszy. Wynika to z faktu, że istniałyby wówczas problemy z odnotowaniem przez biuro maklerskie w jakim zakresie akcje klienta są opłacone.

Akcjonariusz zawsze zobowiązany jest do wniesienia pełnego wkładu na akcje. Wpłaty na akcje powinny być dokonane bezpośrednio lub za pośrednictwem domu maklerskiego, na rachunek spółki. Rachunek musi być prowadzony przez bank w Rzeczypospolitej Polskiej. W odniesieniu do spółek publicznych należy przyjąć, że zasady dokonywania wpłat na akcje odbywają się analogicznie jak przy spółkach niepublicznych, z tym jednak, że z reguły odbywa się to za pośrednictwem podmiotu oferującego akcje w publicznym obrocie. Terminy i wysokość wpłat na akcje określa statut lub uchwała walnego zgromadzenia. Walne zgromadzenie może upoważnić zarząd do określenia terminów wpłat na akcje. Zarząd ogłasza dwukrotnie wezwanie o dokonanie wpłat. Pierwsze ogłoszenie powinno być dokonane na miesiąc, a drugie nie później niż na dwa tygodnie przed terminem wpłaty. W miejsce ogłoszeń mogą zostać wysłane wezwania listami poleconymi.

Jeżeli akcjonariusz nie dokonał wpłaty w terminach, jest on obowiązany do zapłacenia odsetek ustawowych na rzecz spółki, za opóźnienie lub odszkodowania, chyba że statut spółki stanowi inaczej.

Jeżeli akcjonariusz w terminie miesiąca po upływie terminu płatności nie uiścił zaległej wpłaty odsetek, odszkodowania lub innych płatności przewidzianych przez statut, może być bez uprzedniego wezwania pozbawiony swoich praw udziałowych przez unieważnienie dokumentów akcji lub świadectw tymczasowych, o czym spółka powinna uprzedzić w ogłoszeniach o wpłatach lub w piśmie wysłanych listami poleconymi. O unieważnieniu dokumentów akcji lub świadectw tymczasowych z powodu niedokonania wpłat w terminie spółka zawiadamia akcjonariusza oraz jego prawnych poprzedników, którzy w ciągu ostatnich pięciu lat byli wpisani do księgi akcyjnej. Zawiadomienia należy wysłać listami poleconymi na adresy wskazane w księdze akcyjnej. Po ogłoszeniu numerów unieważnionych dokumentów akcji lub świadectw tymczasowych spółka powinna wydać nowe dokumenty akcji lub świadectwa tymczasowe pod dawnymi numerami i sprzedać je za pośrednictwem notariusza, domu maklerskiego lub banku. Uzyskana ze sprzedaży suma, po pokryciu kosztów ogłoszeń i sprzedaży, a także odsetki, odszkodowanie lub inne należności, są zaliczane na zaległą płatność. Pozostałą kwotę zwraca się akcjonariuszowi, który opóźnił się ze spełnieniem świadczenia. Jeżeli uzyskana ze sprzedaży suma nie pokryje kosztów i należności, za niedobór odpowiadają solidarnie akcjonariusz i jego prawni poprzednicy. Roszczenia spółki do akcjonariusza i jego prawnych poprzedników przedawniają się z upływem trzech lat od dnia sprzedaży akcji.

Akcjonariusz lub poprzednik prawny akcjonariusza, który opóźnił się z wniesieniem wkładu lub innych związanych z nim świadczeń, w przypadku pokrycia niedoboru ma zwrotne roszczenia do swego następcy. Roszczenia te przedawniają się z upływem trzech lat.

Akcjonariusz i jego poprzednik prawny nie mogą być zwolnieni z obowiązku spełnienia świadczeń polegających na:

- 1) wniesieniu pełnego wkładu na akcje,
- 2) zapłacie odsetek ustawowych lub odszkodowania za nie dokonanie w terminie wpłaty na akcje (chyba, że statut stanowi inaczej),
- 3) zwrocie świadczenia, które otrzymał wbrew przepisom prawa bądź postanowieniom statutu.

Spółka nie może udzielać pożyczek, zabezpieczeń, zaliczkowych wypłat, jak również w jakiegokolwiek innej formie bezpośrednio lub pośrednio finansować nabycie lub objęcie emitowanych przez nią akcji. Ograniczenia tego nie stosuje się do świadczeń dokonywanych w ramach zwykłej działalności instytucji finansowych, jak również do świadczeń dokonywanych na rzecz pracowników spółki lub spółki z nią powiązanej, a podejmowanych w celu ułatwienia nabycia lub objęcia emitowanych przez spółkę akcji.

13. Rodzaje akcji emitowanych przez spółkę akcyjną

Kodeks wyróżnia dwa podstawowe rodzaje akcji, akcje imienne i akcje na okaziciela. Podstawową różnicą pomiędzy tymi akcjami jest sposób dokonywania ich zbycia (przenoszenia praw). Zamiana akcji imiennych na akcje na okaziciela albo odwrotnie może być dokonana na żądanie akcjonariusza.

Wyjątki:

- postanowienia statutu,
- zakaz zamiany akcji imiennych aportowych.

Akcje obejmowane w zamian za wkłady niepieniężne (akcje aportowe) powinny pozostać imiennymi do dnia zatwierdzenia przez najbliższe zwyczajne walne zgromadzenie sprawozdania finansowego za rok obrotowy, w którym nastąpiło pokrycie tych akcji i w ciągu tego okresu nie mogą być zbyte ani zastawione. Akcje te powinny być zatrzymane w spółce na zabezpieczenie roszczeń o odszkodowanie z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań do wniesienia wkładów niepieniężnych. Roszczeniom tym służy pierwszeństwo zaspokojenia przed innymi wierzytelnościami nieuprzywilejowanymi.

Ograniczeń w zbywaniu akcji aportowych nie stosuje się do akcji obejmowanych w razie podwyższenia kapitału w spółkach publicznych oraz wydawanych w przypadku łączenia, podziału i przekształcania spółek. W spółce publicznej istnieje możliwość zbycia akcji aportowych zaraz po ich zarejestrowaniu w sądzie rejestrowym. Możliwość zbywania akcji aportowych zaraz po ich pełnym opłaceniu i zarejestrowaniu zwiększa ich płynność.

Dodatkowo akcje imienne dzielimy na:

- akcje imienne zwykłe (równe w prawach w stosunku do akcji na okaziciela),
- akcje imienne uprzywilejowane,
- akcje imienne, z których wynika obowiązek świadczeń dodatkowych.

W przypadku obowiązku powtarzających się świadczeń niepieniężnych akcje takie mogą być przenoszone tylko za zgodą spółki. Spółka może odmówić zgody jedynie z ważnych powodów, bez obowiązku wskazania innego nabywcy. Statut może przewidywać odszkodowanie umowne za niewykonanie lub nienależyte wykonanie powtarzających się świadczeń związanych z akcją. Spółka zobowiązana jest spełnić wynagrodzenie za świadczenia spełnione przez akcjonariusza nawet wtedy, gdy bilans nie wykazuje zysku. Wynagrodzenie za usługi na rzecz spółki w ramach wykonywania ww. obowiązków nie może przewyższać zwykłego wynagrodzenia przyjętego w obrocie.

Wśród akcji imiennych uprzywilejowanych wyróżniamy:

- uprzywilejowane co do głosu,
- uprzywilejowane co do dywidendy,
- akcje nieme – stanowiące podgrupie akcji uprzywilejowanych co do dywidendy
- uprzywilejowanie co do podziału majątku

Uprzywilejowanie co do prawa głosu nie dotyczy spółki publicznej. W spółkach niepublicznych jednej akcji nie można przyznać więcej niż dwa głosy. W przypadku zamiany takiej akcji na akcję na okaziciela lub w razie jej zbycia wbrew zastrzeżonym warunkom, uprzywilejowanie to wygasa. Zapis kodeksowy, mówiący o braku uprzywilejowania co do głosu akcji emitowanych w publicznym obrocie, nie wyklucza możliwości istnienia takich akcji w publicznym obrocie. Do czasu wejścia w życie kodeksu spółek handlowych dawny kodeks handlowy umożliwiał emitowanie wszystkim spółkom akcyjnych akcje uprzywilejowanych co do głosu. Możliwość uprzywilejowania jednej akcji mogła wynosić

maksymalnie pięć głosów z jednej akcji. Wiele spółek skorzystało z takich możliwości, emitując akcje imienne uprzywilejowane co do głosu. Z reguły były to akcje założycielskie pozwalające ich posiadaczom zachować wpływ na decyzje podejmowane w spółce. Część z tych akcji została dopuszczona do publicznego obrotu, a jej posiadacze zachowali swoje uprawnienia. Akcje te nie mogły jednak zostać dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, ponieważ nie były one równe w prawach z innymi akcjami. Brak możliwości notowania akcji ograniczał możliwości zbycia tych papierów wartościowych. Wraz z wejściem w życie przepisów kodeksu, spółki publiczne utraciły możliwość emitowania akcji uprzywilejowanych co do głosu, niemniej jednak akcje wyemitowane wcześniej pozostały, zachowując swoje dotychczasowe uprzywilejowanie. Uprzywilejowanie zachowują również akcje wprowadzane do publicznego obrotu.

Uprzywilejowanie co do dywidendy

Akcjonariusze mają prawo do udziału w zysku – dywidendy. Uprawnienia do udziału w zysku wynikają z faktu bycia akcjonariuszem – posiadania akcji – i są prawem majątkowym nierozdzielnie powiązanym z akcją. Zgodnie z definicją papierów wartościowych zawartą w ustawie o publicznym obrocie, dywidenda jest papierem wartościowym z art. 3 ust. 2, podobnie jak prawo poboru. Wielkość przysługującej dywidendy wynika każdorazowo z rodzaju posiadanej akcji i stopnia jej uprzywilejowania.

Uprawnionymi do dywidendy za dany rok obrotowy są akcjonariusze, którym przysługiwały akcje w dniu powzięcia uchwały o podziale zysku. Jeżeli statut nie stanowi inaczej, świadectwa użytkowe uczestniczą na równi z innymi akcjami w dywidendzie oraz w nadwyżce majątku spółki, pozostałej po pokryciu wartości nominalnej akcji. Statut może upoważnić walne zgromadzenie do określenia dnia, według którego ustala się listę akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za dany rok obrotowy (dzień dywidendy). Dzień dywidendy nie może być wyznaczony później niż w terminie dwóch miesięcy licząc od dnia powzięcia uchwały o wypłacie dywidendy. Uchwałę o przesunięciu dnia dywidendy podejmuje się na zwyczajnym walnym zgromadzeniu, które ustala dzień dywidendy oraz termin wypłaty dywidendy. Inaczej jest w spółkach publicznych, gdzie dzień dywidendy może być wyznaczony na dzień powzięcia uchwały albo w okresie kolejnych trzech miesięcy, licząc od tego dnia.

Podstawę wypłaty dywidendy stanowi zysk osiągnięty przez spółkę. Zysk rozdziela się w stosunku do liczby akcji. Jeżeli akcje nie są całkowicie pokryte, zysk rozdziela się w stosunku do dokonanych wpłat na akcje. Statut może przewidywać inny sposób podziału zysku, np.:

- a) do zysku za dany rok można dołączyć zysk za poprzednie trzy lata zgromadzony w ramach kapitałów rezerwowych,
- b) statutowa możliwość wypłaty zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy,
- c) statut może uzależniać przyznanie szczególnych uprawnień (również w zakresie dywidendy) od spełnienia dodatkowych świadczeń na rzecz spółki, upływu terminu lub ziszczenia się warunku,
- d) uprzywilejowanie akcji w zakresie wielkości wypłacanej dywidendy.

Kwoty przeznaczone do podziału między akcjonariuszy nie mogą przekraczać zysku za ostatni rok obrotowy, powiększonego o zysk przeniesiony z kapitałów rezerwowych (funduszy) utworzonych w tym celu w poprzednich latach, pomniejszonego o poniesione straty oraz o kwoty umieszczone

w kapitałach rezerwowych, utworzonych zgodnie z kodeksem lub statutem, które nie mogą być przeznaczone na wypłatę dywidendy. Na wypłatę dywidendy może być przeznaczony zysk z kapitałów rezerwowych utworzonych w okresie nie przekraczającym trzech ostatnich lat obrotowych.

Statut może upoważnić zarząd do wypłaty akcjonariuszom zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy na koniec roku obrotowego, jeżeli spółka posiada środki wystarczające na wypłatę. Zaliczkę wypłaca się w trakcie roku obrotowego. Wypłata zaliczki wymaga zgody rady nadzorczej. Spółka może wypłacić zaliczkę na poczet przewidywanej dywidendy, jeżeli jej sprawozdanie finansowe za ostatni rok obrotowy, zbadane przez biegłego rewidenta, wykazuje zysk. Zaliczka stanowić może najwyżej połowę zysku osiągniętego od końca ostatniego roku obrotowego, wykazanego w sprawozdaniu finansowym zbadanym przez biegłego rewidenta, powiększonego o niewypłacone zyski z poprzednich lat obrotowych, umieszczone w kapitałach rezerwowych przeznaczonych na wypłatę dywidendy oraz pomniejszonego o straty z lat poprzednich i kwoty obowiązkowych kapitałów rezerwowych utworzonych zgodnie z kodeksem lub statutem.

Akcje uprzywilejowane w zakresie dywidendy nie mogą przyznawać uprawnionemu dywidendy, która przewyższa więcej niż o połowę dywidendę przeznaczoną do wypłaty akcjonariuszom uprawnionym z akcji nieuprzywilejowanych. Akcje uprzywilejowane w zakresie dywidendy nie korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia przed pozostałymi akcjami. Prawo do dywidendy przysługuje również, jeżeli statut nie stanowi inaczej, posiadaczom świadectw użytkowych wydawanych przez spółkę w związku z umorzeniem części kapitału zakładowego. Posiadacze świadectw użytkowych uczestniczą na równi z akcjami w dywidendzie oraz w nadwyżce majątku spółki, pozostałej po pokryciu wartości nominalnej akcji. Publiczny obrót nie wyklucza uprzywilejowania akcji co do dywidendy, jednak w praktyce rzadko dochodzi do takich rozwiązań, ponieważ uprzywilejowanie części akcji co do dywidendy uniemożliwia wspólne notowanie tych akcji na rynku regulowanym wraz z innymi akcjami, z uwagi na nierówność praw wynikającą z tych papierów wartościowych.

Akcje nieme

Dość istotną nowością jest wprowadzenie przez kodeks nowego rodzaju akcji – akcji niemych. Wobec akcji uprzywilejowanej w zakresie dywidendy może być wyłączone prawo głosu (akcje nieme). W tym przypadku nie mają zastosowania przepisy dotyczące limitu wypłacanej dywidendy i ograniczenia w pierwszeństwie przed innymi akcjonariuszami w zaspokajaniu się z majątku spółki.

Statut może przewidywać, że akcjonariuszowi uprawnionemu z akcji niemej, któremu nie wypłacono w pełni albo częściowo dywidendy w danym roku obrotowym, przysługuje wyrównanie z zysku w następnych latach, nie później jednak niż w ciągu kolejnych trzech lat obrotowych. W stosunku do akcji niemych nie stosuje się zaliczek dywidendowych.

Uprzywilejowanie co do podziału majątku

Z reguły jest ono stosowane w stosunku do akcji obejmowanych przez założycieli. W praktyce ma ono zastosowanie w momencie przeprowadzania likwidacji spółki, kiedy posiadaczom akcji uprzywilejowanych przypada proporcjonalnie większa część majątku likwidowanej spółki.

Kodeks nie wyklucza, aby jedna akcja miała kilka rodzajów uprzywilejowania, np. uprzywilejowanie co do dywidendy i co do prawa głosu, co w praktyce jest bardzo częste. Statut może uzależniać przyznanie szczególnych uprawnień od spełnienia dodatkowych świadczeń na rzecz spółki, upływu terminu lub ziszczenia się warunku.

Imienne świadectwa założycielskie

Imienne świadectwo założycielskie nie jest papierem wartościowym a jedynie dokumentem, z którym wiązą się określone prawa. Spółka może wydawać imienne świadectwa założycielskie w celu wynagrodzenia usług świadczonych przy powstaniu spółki. Świadectwa założycielskie mogą być wydawane najwyżej na okres dziesięciu lat od chwili zarejestrowania spółki. Świadectwa dają prawo uczestnictwa w podziale zysku spółki w granicach ustalonych przez statut, po uprzednim odliczeniu na rzecz akcjonariuszy określonej w statucie minimalnej dywidendy. Wynagrodzenie za usługi lub inne świadczenia spełnione na rzecz spółki przez założycieli, akcjonariuszy, a także spółki i spółdzielnie z nimi powiązane albo pozostające w stosunku zależności bądź dominacji, nie może przewyższać zwykłego wynagrodzenia przyjętego w obrocie.

Zarówno kodeks jak i ustawa o publicznym obrocie nie wyklucza możliwości wydawania imiennych świadectw założycielskich w przypadku zakładania spółki w publicznym obrocie. W przypadku, kiedy spółka niepubliczna wydała świadectwa założycielskie i przed upływem ich ważności ubiega się o dopuszczenie do publicznego obrotu, nie ma obowiązku spełnienia w całości wierzytelności wynikającej z tych dokumentów.

Akcjonariusz może wykonywać przyznane mu szczególne uprawnienia związane z akcją uprzywilejowaną po zakończeniu roku obrotowego, w którym wniósł w pełni swój wkład na pokrycie kapitału zakładowego.

Uprawnienia osobiste akcjonariusza

Różnica pomiędzy uprawnieniami osobistymi, a uprawnieniami wynikającymi z akcji polega na tym, że prawa przysługujące z akcji w przypadku jej zbycia przechodzą na nabywcę, natomiast uprawnienia osobiste są zawsze nierozdzielnie związane z osobą, która jest, była, bądź może być akcjonariuszem. Kodeks dokonuje wprost rozgraniczenia pomiędzy prawami z akcji a uprawnieniami osobistymi, poświęcając tym ostatnim odrębne regulacje.

Statut może przyznać indywidualnie oznaczonemu akcjonariuszowi osobiste uprawnienia. W szczególności mogą one dotyczyć prawa powoływania lub odwoływania członków zarządu, rady nadzorczej lub prawa do otrzymywania oznaczonych świadczeń od spółki.

Statut może uzależnić przyznanie osobistego uprawnienia akcjonariuszowi od dokonania oznaczonych świadczeń, upływu terminu lub ziszczenia się warunku. Ograniczenia dotyczące zakresu i wykonywania uprawnień wynikających z akcji uprzywilejowanych stosuje się odpowiednio do uprawnień przyznanych akcjonariuszowi osobiście. Uprawnienia osobiste przyznane indywidualnie oznaczonemu akcjonariuszowi wygasają najpóźniej z dniem, w którym uprawniony przestaje być akcjonariuszem spółki.

Wprowadzenie katalogu uprawnień, jakie mogą być przyznane poszczególnym akcjonariuszom jest dosłownym zilustrowaniem mechanizmu jaki cechuje posiadacza „złotej akcji”. Do czasu wejścia w życie kodeksu, poprzednie regulacje nie precyzowały jakie uprawnienia mogą być przyznane akcjonariuszowi jako uprawnienia osobiste. Mechanizm złotej akcji był narzędziem, o którym więcej się mówiło, niż stosowało w praktyce. Obecnie są możliwości, aby wyeksponować pozycje indywidualnych akcjonariuszy, nadając im szczególne uprawnienia. Jednym z takich uprawnień może być obsadzanie członków zarządu lub rady nadzorczej w spółce, co jest równoznaczne z możliwością wpływu na politykę prowadzoną przez spółkę.

Ograniczenia w zbywaniu akcji

Statut może uzależnić rozporządzenie akcjami imiennymi od zgody spółki albo w inny sposób ograniczyć możliwość rozporządzenia akcjami imiennymi. W przypadku, gdy statut uzależnia przeniesienie akcji od zgody spółki, zgody udziela zarząd w formie pisemnej pod rygorem nieważności, jeżeli statut i w tym zakresie nie stanowi inaczej. Jeżeli spółka odmawia zgody na przeniesienie akcji, powinna wskazać innego nabywcę. Termin do wskazania nabywcy, cenę albo sposób jej określenia oraz termin zapłaty określa statut. W przypadku braku tych postanowień akcja imienna może być zbyta bez ograniczenia. Termin do wskazania nabywcy nie może być dłuższy niż dwa miesiące od dnia zgłoszenia spółce zamiaru przeniesienia akcji. Wszystkie te regulacje stosuje się odpowiednio do rozporządzenia częścią ułamkową akcji.

Ograniczenia co do zbycia posiadanych akcji mogą również wynikać z umów zawartych pomiędzy akcjonariuszem a innymi podmiotami, w tym również spółką. Umowa ograniczająca na określony czas rozporządzanie akcją lub częścią ułamkową akcji jest dopuszczalna, z tym jednak zastrzeżeniem, że ograniczenie rozporządzania nie może być ustanowione na okres dłuższy niż pięć lat od dnia zawarcia umowy. Dopuszczalne są również umowy ustanawiające prawo pierwokupu lub inne prawo pierwszeństwa nabycia akcji lub ułamkowej części akcji. Ograniczenia rozporządzania, wynikające z takich umów, nie mogą trwać dłużej niż dziesięć lat od dnia zawarcia umowy.

W odniesieniu do akcji imiennych spółki publicznej, które zostały dopuszczone do publicznego obrotu istnieją ograniczenia w zbyciu wynikające z ustawy o publicznym obrocie. Dotyczy to szczególnie tych przypadków, kiedy zbycie ma nastąpić na rzecz osoby, bądź podmiotu, wskazanego przez zarząd, bądź akcjonariusza, wówczas do zbycia powinno dojść, zgodnie z art. 89 ustawy o publicznym obrocie, na rynku regulowanym, natomiast akcje imienne nie są dopuszczane przez Giełdę i CeTO do obrotu, co uniemożliwia zbycie na rynku regulowanym. Zbycie poza rynkiem może nastąpić w wyjątkowych sytuacjach przewidzianych w ustawie o publicznym obrocie, jednak przypadek zbycia na wniosek zarządu nie jest tam przewidziany. W takich przypadkach pozostaje możliwość wystąpienia do Komisji Papierów Wartościowych i Giełd z wnioskiem o udzielenie zgody na podstawie art. 93 ustawy o publicznym obrocie.

14. Organy spółki

Sprawne działanie każdego podmiotu zależy w dużej mierze od sposobu jego zarządzania, ten zaś jest wypadkową umiejętności i kwalifikacji osób zasiadających we władzach. Na zachodzie Europy i w Stanach Zjednoczonych wykształciło się pojęcie „menedżerowie” będące odpowiednikami osób zajmujących się zarządzaniem podmiotami gospodarczymi. O roli jaką odgrywają oni w każdym podmiocie może świadczyć fakt, że ci najlepsi są doskonale wynagradzani, a dodatkowo łączą ich często umowy ze spółkami o dodatkowym wynagrodzeniu w przypadku długoletniego wykonywania pracy na rzecz spółki. Potocznie takie rozwiązanie nazywa się opcją menedżerską, jednak pojecie to ma szersze znaczenie ponieważ obejmuje ono także pracowników szczebla podstawowego. Opcja menedżerska jest przykładem walki o najlepszych specjalistów – pracowników. Wzajemne „podkupywanie” pracowników i specjalistów jest jedną z metod walki z konkurencją. W Polsce takie zjawisko nie są jeszcze bardzo rozpowszechnione, niemniej jednak pierwsze dowody walki o menedżerów są już widoczne. Dotyczy to głównie spółek publicznych, gdzie obieg informacji jest bardzo szybki, a walka o inwestora decyduje niejednokrotnie o być, albo nie być spółki. W spółkach publicznych widoczny jest również, bardziej niż w innych spółkach udział inwestorów zagranicznych, którzy przenoszą na nasz rynek sposób zarządzania ukształtowany w Europie Zachodniej. Na sposób zarządzania podmiotami na rynku publicznym wpływa również bardzo rozproszona struktura akcjonariatu, która z reguły reprezentuje różne sfery wpływów. Zadaniem władz, w szczególności zarządu, jest prowadzenie takiej polityki, która odpowiadałaby jak największej liczbie akcjonariuszy – (właścicieli spółki), dodatkowo członków zarządu musi cechować elastyczność i dyplomacja w podejmowanych działaniach. Jak widać są to cechy, które nie zawsze można nabyć w drodze akademickiej edukacji, ale w drodze pogłębiania, poprzez praktykę, wrodzonych zdolności „meneżerskich”.

Odpowiedni dobór osób musi być poparty nadaniem im wystarczających uprawnień, tak aby usprawnić politykę podejmowania decyzji przy jednoczesnym zachowaniu maksimum bezpieczeństwa. Z reguły zakres uprawnień w spółkach akcyjnych dla zarządu i rady nadzorczej wynika ze statutu spółki i przepisów kodeksu spółek handlowych. Cześć z przepisów kodeksu ma charakter bezwzględny i nie mogą one być inaczej uregulowane w statucie. Są jednak takie, które w sposób dowolny mogą być zapisane w statucie. O tym jak będą one ostatecznie zapisane decyduje zgromadzenie wspólników, które poprzez podejmowane decyzje ma bezpośredni wpływ na skład personalny pozostałych organów spółki oraz uprawnienia, jakie przysługują ich członkom. Praktyka dowodzi, że podmioty opierające swój statut wyłącznie na postanowieniach kodeksowych nie wykorzystują pełni możliwości, jakie dają przepisy prawa. W czasach dużej konkurencji, zarówno towarowej jak i personalnej, należy wykorzystywać wszystkie okazje, aby być podmiotem o szerokich możliwościach działania. Przejawem takiego myślenia są coraz bardziej rozbudowane statuty spółek akcyjnych, które wyposażają poszczególne organy w szereg dodatkowych kompetencji, jak również wprowadzają odpowiedni system nadzoru nad czynnościami podejmowanymi w spółce. Wspomniana powyżej praktyka odkupywania menedżerów oraz coraz bardziej powszechne zjawisko „wrogich przejęć” może zostać zneutralizowane poprzez odpowiednie regulacje statutowe, co leży w kompetencjach WZA.

W przypadku spółki akcyjnej organami spółki są:

- a) zarząd – organ wykonawczy,
- b) rada nadzorcza – organ nadzorczy,
- c) walne zgromadzenie wspólników.

Do czasu wejścia w życie kodeksu spółek handlowych uchylony kodeks handlowy przewidywał możliwość powołania komisji rewizyjnej, jako organu nadzoru funkcjonującego obok rady nadzorczej. Obecnie komisja rewizyjna może występować jedynie w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością.

14.1 Zarząd

Zgodnie z kodeksem, zarząd spółki akcyjnej prowadzi sprawy spółki i reprezentuje ją na zewnątrz. Prowadzenie spraw spółek należy rozumieć jako dokonywanie czynności prawnych i faktycznych, natomiast reprezentacja polega na występowaniu nie we własnym imieniu, ale w imieniu spółki, jako jej przedstawiciel. Z reguły spółka jest reprezentowana przez dwóch członków zarządu, albo jednego członka zarządu i prokurenta. Sposób reprezentacji wynika ze statutu i może być dowolnie kształtowany. Wieloosobowa reprezentacja jest wynikiem podejmowania środków bezpieczeństwa, aby sprawy istotne dla spółki nie były podejmowane indywidualnie, inaczej jest w przypadku, kiedy spółka posiada jednoosobowy zarząd.

Zgodnie z kodeksem zarząd składa się z jednego albo większej liczby członków. Do zarządu mogą być powołane osoby spośród akcjonariuszy lub spoza ich grona. Członków zarządu powołuje rada nadzorcza, chyba że statut spółki stanowi inaczej. Powoływanie zarządu przez członków rady nadzorczej jest o tyle pozytywne, że ogranicza do pewnego stopnia powstawanie konfliktów pomiędzy zarządem jako organem wykonawczym i radą nadzorczą jako organem kontroli. Z uwagi jednak na możliwość innego uregulowania kwestii powoływania członków zarządu są spółki, w których zarząd jest powoływany bezpośrednio przez WZA.

Odwołanie odbywa się na wniosek rady nadzorczej jako organu bezpośrednio nadzorujące działalność zarządu. Członek zarządu może być odwołany lub zawieszony w czynnościach także przez walne zgromadzenie, jeżeli statut tak stanowi. Pominięcie takiej możliwości w treści statutu uniemożliwia dokonanie takich czynności. Stąd bardzo istotne jest odpowiednie określenie kompetencji poszczególnych organów w statucie spółki.

Okres sprawowania funkcji przez członka zarządu nie może być dłuższy niż pięć lat. Ponowne powołania tej samej osoby na członka zarządu są dopuszczalne na kadencje nie dłuższe niż pięć lat każda. Powołanie w takim przypadku może nastąpić nie wcześniej niż na rok przed upływem bieżącej kadencji członka zarządu.

Statut może w granicach czasu określonych powyżej, ustanowić częściowe odnawianie zarządu w ten sposób, że pewna liczba członków zarządu kolejno ustępuje albo w drodze losowania, albo według starszeństwa wyboru albo w inny sposób. Członek zarządu może być w każdym czasie

odwołany przez organy które go wybrały. Rzadko zdarza się, aby wpływ na odwołanie członka zarządu mieli pojedynczy drobni akcjonariusze. Chcąc ograniczyć możliwość swobodnego odwołania, statuty w spółkach publicznych często uzależniają możliwość odwołania przez uprawnione organy od „ważnych powodów”, które powinny zostać sformułowane w formie pisemnej przez osobę występującą z wnioskiem o odwołanie. Odwołany członek zarządu jest uprawniony i obowiązany złożyć wyjaśnienia w toku przygotowywania sprawozdania zarządu i sprawozdania finansowego, obejmujących okres pełnienia przez niego funkcji członka zarządu oraz do udziału w walnym zgromadzeniu, zatwierdzającym sprawozdania zarządu z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za miniony rok obrotowy, chyba że akt odwołania stanowi inaczej.

Reprezentacja spółki

Podstawowym obowiązkiem nałożonych na członków zarządu jest reprezentacja spółki. Forma tej reprezentacji jest kształtowana dowolnie przez poszczególne statuty spółek, tym niemniej zgodnie z zasadą wyrażoną w ksh, jeżeli zarząd jest wieloosobowy wszyscy jego członkowie są obowiązani i uprawnieni do wspólnego prowadzenia spraw spółki, chyba że wspomniany zapis w statucie stanowi inaczej. Oprócz członków zarządu spółka może być reprezentowana przez prokurenta. Powołanie prokurenta wymaga zgody wszystkich członków zarządu, natomiast odwołać prokurę może każdy członek zarządu. Prokurent powinien być osobą cieszącą się zaufaniem całego zarządu, ponieważ z punktu widzenia przepisów prawa jego uprawnienia jako pełnomocnika do dokonywania czynności na rzecz spółki odpowiadają uprawnieniom poszczególnych członków zarządu, chyba, że ze statutu wynika co innego.

Prawo członka zarządu do reprezentowania spółki dotyczy wszystkich czynności sądowych i pozasądowych spółki. Tego prawa nikt członka zarządu nie może pozbawić bez jego zgody, z tym jednak, że takie ograniczenie będzie miało jedynie znaczenie w stosunkach wewnętrznych w spółce, ponieważ na zewnątrz prawa członka zarządu do reprezentowania spółki nie można ograniczyć. W praktyce polega to na tym, że zawarcie przez inny podmiot umowy ze spółką reprezentowaną przez dwóch członków zarządu, z których jeden ma nieujawnioną w statucie ograniczoną zdolność do reprezentacji, jest ważne. Takie rozwiązanie jest dość powszechnie przyjęte w poszczególnych systemach prawnych, ponieważ ma ono na celu zagwarantować pewność obrotu gospodarczego.

Jeżeli zarząd jest wieloosobowy, sposób reprezentowania spółki określa jej statut. Jeżeli statut nie zawiera żadnych postanowień w tym przedmiocie, do składania oświadczeń w imieniu spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków zarządu albo jednego członka zarządu łącznie z prokurentem. Oświadczenia składane spółce oraz doręczenia pism spółce mogą być dokonywane wobec jednego członka zarządu lub prokurenta. Taka forma reprezentacji jest dość powszechnie znana i nie wymaga komentarza. Wspomnę jednak tylko, że praktyką w spółkach publicznych jest powierzanie reprezentacji dwóm członkom zarządu lub jednemu członkowi zarządu i prokurentowi. Zdarzają się również i takie rozwiązania, gdzie statut wyeksponowuje pozycję przewodniczącego zarządu, nadając mu prawo do jednoosobowej reprezentacji spółki, podczas gdy pozostali członkowie zarządu reprezentują spółkę w składzie dwuosobowym. Pełna forma reprezentacji zawiera jednak pewne ograniczenia, a mianowicie w przypadkach, kiedy może dojść do naruszenia interesu spółki poprzez

działanie członka zarządu. Przyjęło się, że jednym z takich przypadków jest możliwość reprezentowania spółki przez członka zarządu w sprawach bezpośrednio jego dotyczących. Dlatego, zgodnie z ksh, w umowie między spółką a członkiem zarządu, jak również w sporze z nim spółkę reprezentuje rada nadzorcza albo pełnomocnik powołany uchwałą walnego zgromadzenia. Innym przypadkiem jest sytuacja, w której dochodzi do sprzeczności interesów spółki z interesami członka zarządu, jego współmałżonka, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia oraz osób, z którymi jest powiązany osobiście. W takich sytuacjach członek zarządu powinien wstrzymać się od udziału w rozstrzygnięciu spraw i może żądać zaznaczenia tego w protokole z posiedzenia zarządu.

Zakaz konkurencji

Istotnym elementem w działalności poszczególnych organów spółki, w tym i zarządu, jest ustawowy zakaz wykonywania czynności konkurencyjnych do tych jakimi zajmuje się spółka. O wadze tego zakazu niech świadczy fakt, że oprócz wyraźnego wskazania w kodeksie również ustawa Prawo działalności gospodarczej stanowi o zakazie prowadzenia konkurencyjnej działalności. Zgodnie z kodeksem członek zarządu nie może bez zgody spółki zajmować się interesami konkurencyjnymi ani też uczestniczyć w spółce konkurencyjnej jako wspólnik spółki cywilnej, spółki osobowej lub jako członek organu spółki kapitałowej bądź uczestniczyć w innej konkurencyjnej osobie prawnej jako członek organu. Zakaz ten obejmuje także udział w konkurencyjnej spółce kapitałowej, w przypadku posiadania w niej przez członka zarządu co najmniej 10% udziałów albo akcji bądź prawa do powołania co najmniej jednego członka zarządu. Zakaz ten nie ma charakteru bezwzględnego, ponieważ statut spółki może zezwalać na prowadzenie takiej działalności przez członka zarządu jeżeli otrzyma zgodę organu uprawnionego do powoływania zarządu.

14.2 Nadzór

Do najistotniejszych uprawnień rady nadzorczej należą:

- stały nadzór nad działalnością spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności,
- prawo do wydawania zarządowi wiążących poleceń dotyczących prowadzenia spraw spółki,
- ocena sprawozdań zarządu o działalności spółki w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym oraz wniosków zarządu dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty, a także składanie walnemu zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania z wyników tej oceny.

W celu wykonania swoich obowiązków rada nadzorcza może badać wszystkie dokumenty spółki, żądać od zarządu i pracowników sprawozdań i wyjaśnień oraz dokonywać rewizji stanu majątku spółki. Do kompetencji rady nadzorczej należy również zawieszanie, z ważnych powodów, w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków zarządu oraz delegowanie członków rady nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków zarządu nie mogących sprawować swoich czynności.

W przypadku niemożności sprawowania czynności przez członka zarządu rada nadzorcza powinna niezwłocznie podjąć odpowiednie działania w celu dokonania zmiany w składzie zarządu.

Powyższy katalog stanowi jedynie listę tych uprawnień, które są zagwarantowane radzie nadzorczej z mocy prawa (ksh), oprócz nich istnieje możliwość rozszerzenia uprawnień rady nadzorczej. Statut może rozszerzyć uprawnienia rady nadzorczej, a w szczególności przewidywać, że zarząd jest obowiązany uzyskać zgodę rady nadzorczej przed dokonaniem określonych w statucie czynności. Jeżeli rada nadzorcza nie wyrazi zgody na dokonanie określonej czynności, zarząd może zwrócić się do walnego zgromadzenia, aby powzięło uchwałę udzielającą zgodę na dokonanie tej czynności.

Skład rady nadzorczej, w przeciwieństwie do zarządu, nie może być jednoosobowy, co wynika z kolegialnego charakteru tego organu. Zgodnie z ksh rada nadzorcza składa się co najmniej z trzech członków powoływanych i odwoływanych przez walne zgromadzenie. Statut może przewidywać inny sposób powoływania lub odwoływania członków rady nadzorczej. Podobnie jak w przypadku powoływania członków zarządu, prawo to może być przyznane poszczególnym akcjonariuszom w ramach uprawnień osobistych. W takich przypadkach, akcjonariusz posiadający mniejszościowy pakiet akcji ma prawo do wyboru poszczególnych członków rady nadzorczej. Powyższe uprawnienie jest ściśle związane z osobą, której zostało przyznane, dlatego w przypadku zbycia akcji przez osobę uprawnioną nie przechodzi ono na nabywcę a wygasa. Wybór członków rady nadzorczej na podstawie uprawnień osobistych, jest jedną z form ochrony przed wrogimi przejęciami, do jakich może dojść w drodze przejęcia większościowego pakietu akcji w spółce.

Wybór rady nadzorczej może się również odbywać na wniosek akcjonariuszy reprezentujących co najmniej jedną piątą kapitału zakładowego. W takich przypadkach wybór rady nadzorczej powinien być dokonany przez najbliższe walne zgromadzenie w drodze głosowania oddzielnymi grupami, nawet gdy statut przewiduje inny sposób powołania rady nadzorczej. Jeżeli w skład rady nadzorczej wchodzi osoba powołana przez podmiot określony w odrębnej ustawie, wyborowi podlegają jedynie pozostali członkowie rady nadzorczej. Osoby reprezentujące na walnym zgromadzeniu tę część akcji, która przypada z podziału ogólnej liczby reprezentowanych akcji przez liczbę członków rady, mogą utworzyć oddzielną grupę celem wyboru jednego członka rady, nie biorą jednak udziału w wyborze pozostałych członków. Mandaty w radzie nadzorczej nie obsadzone przez odpowiednią grupę akcjonariuszy, utworzoną w ramach głosowania grupami, obsadza się w drodze głosowania, w którym uczestniczą wszyscy akcjonariusze, których głosy nie zostały oddane przy wyborze członków rady nadzorczej, wybieranych w drodze głosowania oddzielnymi grupami.

Z chwilą dokonania wyboru co najmniej jednego członka rady nadzorczej, w sposób wskazany powyżej, wygasają przedterminowo mandaty wszystkich dotychczasowych członków rady nadzorczej z wyjątkiem osób powoływanych przez podmiot określony w odrębnej ustawie. W głosowaniu grupami każdej akcji przysługuje tylko jeden głos bez przywilejów lub ograniczeń, z uwzględnieniem charakteru akcji niemych, z których nie przysługuje akcjonariuszowi żaden głos.

Kadencja członka rady nadzorczej nie może być dłuższa niż pięć lat. W przypadku odwołania członka rady nadzorczej stosuje się odpowiednio przepisy przewidziane dla odwołania członków zarządu. W trakcie wykonywania swoich funkcji członek zarządu, prokurent, likwidator, kierownik oddziału lub zakładu oraz zatrudniony w spółce główny księgowy, radca prawny lub adwokat, nie może być jednocześnie członkiem rady nadzorczej. Zasady te stosuje się odpowiednio:

- do osób, które podlegają bezpośrednio członkowi zarządu albo likwidatorowi,
- do członków zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej i likwidatorów spółki lub spółdzielni zależnej.

Rada nadzorcza wykonuje swoje obowiązki kolegialnie, może jednak delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych.

Jeżeli rada nadzorcza została wybrana w drodze głosowania oddzielnymi grupami, każda grupa ma prawo delegować jednego spośród wybranych przez siebie członków rady nadzorczej do stałego indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych. Członkowie ci mają prawo uczestniczenia w posiedzeniach zarządu z głosem doradczym. Zarząd obowiązany jest zawiadomić ich uprzednio o każdym swoim posiedzeniu.

Członkowie rady nadzorczej delegowani do stałego indywidualnego wykonywania nadzoru otrzymują osobne wynagrodzenie, którego wysokość ustala walne zgromadzenie. Walne zgromadzenie może powierzyć to uprawnienie radzie nadzorczej.

14.3 Walne zgromadzenie

Walne zgromadzenie akcjonariuszy w przypadku spółki publicznej jest zlepkim różnych osób działających we własnym lub w cudzym imieniu, którzy dążą do jak największego oddziaływania na losy spółki. Stopień faktycznego oddziaływania jest uzależniony od ilości kapitału zakładowego jaki reprezentują lub stopnia uprzywilejowań osobistych nadanych im w statucie. Zdarzają się również i takie sytuacje, kiedy duzi akcjonariusze nie posiadają bezwzględnej większości i zabiegają o głosy drobnych, którzy stają się z tym momentem przysłowiowym jęczyczkiem uwagi, od którego decyzji zależą dalsze losy spółki.

Uprawnienia

Uchwały walnego zgromadzenia wymaga między innymi:

- 1) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania zarządu z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy oraz udzielenie absolutorium członkom organów spółki z wykonania przez nich obowiązków,
- 2) postanowienia dotyczące roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu spółki lub sprawowaniu zarządu albo nadzoru,
- 3) zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego,
- 4) nabycie i zbycie nieruchomości lub udziału w nieruchomości, chyba że statut stanowi inaczej,
- 5) emisja obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa,
- 6) nabycie własnych akcji celem zaoferowania ich pracownikom,
- 7) zawarcie umowy o nabycie dla spółki jakiegokolwiek mienia, za cenę przewyższającą jedną dziesiątą wpłaconego kapitału zakładowego, od założyciela lub akcjonariusza albo dla spółki

lub spółdzielni zależnej od założyciela lub akcjonariusza spółki, zawarte przed upływem dwóch lat od dnia zarejestrowania spółki,

- 8) zawarcie umowy dotyczącej nabycia mienia od spółki dominującej albo spółki lub spółdzielni zależnej.

Zapisów pkt 6-8 nie stosuje się do nabycia mienia na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych, postępowaniu likwidacyjnym, upadłościowym i egzekucyjnym oraz do nabycia papierów wartościowych i towarów na rynku regulowanym.

Zwyczajne walne zgromadzenie powinno się odbyć w terminie sześciu miesięcy po upływie każdego roku obrotowego. Przedmiotem obrad zwyczajnego walnego zgromadzenia powinno być:

- 1) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania zarządu z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy,
- 2) powzięcie uchwały o podziale zysku albo o pokryciu straty,
- 3) udzielenie członkom organów spółki absolutorium z wykonania przez nich obowiązków.

Przepis pkt 3 dotyczy wszystkich osób, które pełniły funkcję członków organów spółki w ostatnim roku obrotowym. Członkowie organów spółki, których mandaty wygasły przed dniem walnego zgromadzenia, mają prawo uczestniczyć w zgromadzeniu, przeglądać odpisy sprawozdania zarządu z działalności spółki i sprawozdania finansowego wraz z odpisem sprawozdania rady nadzorczej oraz opinii biegłego, oraz przedkładać do nich uwagi na piśmie. Żądanie dotyczące skorzystania z tych uprawnień powinno być złożone zarządowi na piśmie najpóźniej na tydzień przed walnym zgromadzeniem. Przedmiotem zwyczajnego walnego zgromadzenia może być również rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania finansowego grupy kapitałowej w rozumieniu przepisów o rachunkowości oraz inne sprawy niż wymienione powyżej.

Nadzwyczajne walne zgromadzenie zwołuje się w przypadkach wskazanych w kodeksie lub w statucie, a także, gdy organy lub osoby uprawnione do zwoływania walnych zgromadzeń uznają to za wskazane. Walne zgromadzenie zwołuje zarząd. Rada nadzorcza ma prawo zwołania zwyczajnego walnego zgromadzenia, jeżeli zarząd nie zwoła go w terminie określonym w niniejszym dziale lub w statucie, oraz nadzwyczajnego walnego zgromadzenia, jeżeli zwołanie go uzna za wskazane, a zarząd nie zwoła walnego zgromadzenia w terminie dwóch tygodni od dnia zgłoszenia odpowiedniego żądania przez radę nadzorczą. Statut może również przyznać to uprawnienie innym osobom.

Akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej jedną dziesiątą kapitału zakładowego mogą żądać zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia, jak również umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego walnego zgromadzenia. Żądanie takie należy złożyć na piśmie do zarządu najpóźniej na miesiąc przed proponowanym terminem walnego zgromadzenia. Statut może przyznać te uprawnienia również akcjonariuszom reprezentującym mniej niż jedną dziesiątą kapitału zakładowego.

W sytuacjach szczególnych zwołanie walnego zgromadzenia może zostać dokonane przy interwencji sądu. Mianowicie jeżeli w terminie dwóch tygodni od dnia przedstawienia żądania zarządowi nadzwyczajne walne zgromadzenie nie zostanie zwołane, sąd rejestrowy może, po wezwaniu zarządu do złożenia oświadczenia, upoważnić do zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia akcjonariuszy występujących z tym żądaniem. Sąd wyznacza przewodniczącego tego zgromadzenia.

Zgromadzenie zwołane z upoważnienia sądu podejmuje uchwałę rozstrzygającą, czy koszty zwołania i odbycia zgromadzenia ma ponieść spółka.

Walne zgromadzenie odbywa się w siedzibie spółki. W przypadku spółki publicznej walne zgromadzenie może odbyć się także w miejscowości będącej siedzibą giełdy, na której są dopuszczone do obrotu giełdowego akcje spółki. Statut może zawierać odmiennie postanowienia dotyczące miejsca zwołania walnego zgromadzenia, jednakże zgromadzenia mogą odbywać się wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Za osoby uprawnione do udziału na WZA uważa się akcjonariuszy, którzy w odpowiedni sposób przedstawili swoje prawa. Uprawnieni z akcji imiennych i świadectw tymczasowych oraz zastawnicy i użytkownicy, którym przysługuje prawo głosu, mają prawo uczestniczenia w walnym zgromadzeniu, jeżeli zostali wpisani do księgi akcyjnej co najmniej na tydzień przed odbyciem walnego zgromadzenia.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestniczenia w walnym zgromadzeniu, jeżeli dokumenty akcji zostaną złożone w spółce co najmniej na tydzień przed terminem tego zgromadzenia i nie będą odebrane przed jego ukończeniem. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, w banku lub domu maklerskim mającym siedzibę lub oddział w Rzeczypospolitej Polskiej, wskazanym w ogłoszeniu o zwołaniu walnego zgromadzenia. W zaświadczeniu należy wymienić numery dokumentów akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed zakończeniem walnego zgromadzenia. Akcjonariusze spółek publicznych powinni złożyć w spółce imienne świadectwa depozytowe wystawione przez podmiot prowadzący rachunek papierów wartościowych zgodnie z przepisami o publicznym obrocie papierami wartościowymi.

Sposób wykonywania prawa głosu

Akcjonariusze mogą uczestniczyć w walnym zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocników. Pełnomocnictwo powinno być udzielone na piśmie pod rygorem nieważności i dołączone do protokołu walnego zgromadzenia.

Członek zarządu i pracownik spółki nie mogą być pełnomocnikami na walnym zgromadzeniu.

Przepisy o wykonywaniu prawa głosu przez pełnomocnika stosuje się do wykonywania prawa głosu przez innego przedstawiciela. Możliwość wykonywania prawa głosu podlega ograniczeniu przy powzięciu uchwał dotyczących odpowiedzialności akcjonariusza wobec spółki z jakiegokolwiek tytułu, w tym udzielenia absolutionum, zwolnienia z zobowiązania wobec spółki oraz sporu pomiędzy nim a spółką.

Wszystkie uchwały podejmowane przez WZA zapadają bezwzględną większością głosów, jeżeli przepisy kodeksu lub statut nie stanowią inaczej. Wyjątkami są uchwały zapadające większością trzech czwartych głosów, które dotyczą w szczególności:

- 1) emisji obligacji zamiennych i obligacji z prawem pierwszeństwa objęcia akcji,
- 2) zmiany statutu, z tym, że uchwała dotycząca zmiany statutu, zwiększająca świadczenia akcjonariuszy lub uszczuplająca prawa przyznane osobiście poszczególnym akcjonariuszom wymaga zgody wszystkich akcjonariuszy, których dotyczy,
- 3) umorzenia akcji, z zastrzeżeniem, że jeżeli na walnym zgromadzeniu jest reprezentowana co najmniej połowa kapitału zakładowego, do powzięcia uchwały o umorzeniu akcji wystarczy zwykła większość głosów.

- 4) obniżenia kapitału zakładowego,
- 5) zbycia przedsiębiorstwa albo jego zorganizowanej części,
- 6) rozwiązania spółki, z zastrzeżeniem, że w przypadku kiedy bilans sporządzony przez zarząd wykaże stratę przewyższającą sumę kapitałów zapasowego i rezerwowych oraz jedną trzecią kapitału zakładowego, uchwały dotyczące dalszego istnienia spółki zapadają bezwzględnie większością głosów, jeżeli statut nie stanowi inaczej.

Należy jednak pamiętać, że statut może ustanowić surowsze warunki powzięcia uchwał, w każdym z wymienionych przypadków.

Powzięcia uchwały o istotnej zmianie przedmiotu działalności spółki wymagana jest większość dwóch trzecich głosów. W takim przypadku, każda akcja ma jeden głos bez przywilejów lub ograniczeń. Uchwała, w tej sprawie powinna być powzięta w drodze jawnego i imiennego głosowania oraz ogłoszona. Skuteczność uchwały zależy od wykupienia akcji tych akcjonariuszy, którzy nie zgadzają się na zmianę. Akcjonariusze obecni na walnym zgromadzeniu, którzy głosowali przeciw uchwale, powinni w terminie dwóch dni od dnia walnego zgromadzenia, natomiast nieobecni w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia uchwały, złożyć w spółce swoje akcje lub dowody ich złożenia do rozporządzenia spółki; w przeciwnym przypadku akcjonariusze ci będą uważani za zgadzających się na zmianę. Jeżeli akcjonariusz nie złożył akcji w terminie, zarząd unieważnia ją, a następnie wydaje na bywcy nowy dokument akcji pod tym samym numerem emisyjnym.

Jeżeli w spółce istnieją akcje o różnych uprawnieniach, uchwały o zmianie statutu, obniżeniu kapitału zakładowego i umorzeniu akcji, mogące naruszyć prawa akcjonariuszy danego rodzaju akcji, powinny być powzięte w drodze oddzielnego głosowania w każdej grupie (rodzaju) akcji. W każdej grupie akcjonariuszy uchwała powinna być powzięta większością głosów, jaka jest wymagana do powzięcia tego rodzaju uchwały na walnym zgromadzeniu.

Przepisy te stosuje się również do emisji nowych akcji uprzywilejowanych, które przyznają uprawnienia tego samego rodzaju, jakie służą dotychczasowym akcjom uprzywilejowanym, albo przyznają inne uprawnienia, mogące naruszyć prawa dotychczasowych akcjonariuszy uprzywilejowanych. Nie dotyczy to przypadku, gdy statut przewiduje emisję nowych akcji uprzywilejowanych.

Statut może przewidywać, że zniesienie lub ograniczenie przywilejów związanych z akcjami poszczególnych rodzajów oraz uprawnień osobistych przyznanych indywidualnie oznaczonemu akcjonariuszowi następuje za odszkodowaniem.

15. Łączenie się spółek

Spółki kapitałowe mogą się łączyć między sobą oraz ze spółkami osobowymi. Spółka osobowa nie może jednakże być spółką przejmującą albo spółką nowo zawiązaną. Spółki osobowe mogą się łączyć między sobą tylko przez zawiązanie spółki kapitałowej. Nie może się łączyć spółka w likwidacji, która rozpoczęła podział majątku ani spółka w upadłości.

Połączenie może być dokonane:

- 1) przez przeniesienie całego majątku spółki (przejmowanej) na inną spółkę (przejmującą) za udziały lub akcje, które spółka przejmująca wydaje wspólnikom spółki przejmowanej (łączenie się przez przejęcie),
- 2) przez zawiązanie spółki kapitałowej, na którą przechodzi majątek wszystkich łączących się spółek za udziały lub akcje nowej spółki (łączenie się przez zawiązanie nowej spółki).

Wspólnicy spółki przejmowanej lub spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki mogą otrzymać obok udziałów lub akcji spółki przejmującej bądź spółki nowo zawiązanej dopłaty w gotówce, nie przekraczające łącznie 10% wartości bilansowej przyznaných udziałów albo akcji spółki przejmującej, określonej według oświadczenia sporządzonego do planu połączeniowego, bądź 10% wartości nominalnej przyznaných udziałów albo akcji spółki nowo zawiązanej. Dopłaty spółki przejmującej są dokonywane z zysku bądź z kapitału zapasowego tej spółki.

Spółka przejmująca lub spółka nowo zawiązana może wydanie swoich udziałów lub akcji wspólnikom spółki przejmowanej lub spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki uzależnić od wniesienia dopłat w gotówce nie przekraczających wartości, o której mowa powyżej -10% wartości nominalnej przyznaných udziałów bądź akcji spółki nowo zawiązanej.

Spółka przejmowana albo spółki łączące się przez zawiązanie nowej spółki zostają rozwiązane, bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego, w dniu wykreślenia z rejestru. Połączenie następuje z dniem wpisania połączenia do rejestru właściwego według siedziby, odpowiednio spółki przejmującej albo spółki nowo zawiązanej (dzień połączenia). Wpis ten wywołuje skutek wykreślenia spółki przejmowanej albo spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki, z uwzględnieniem sytuacji, kiedy obie spółki są zarejestrowane w innych rejestrach.

Wykreślenie z rejestru spółki przejmowanej nie może nastąpić przed dniem zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego spółki przejmującej, jeżeli takie podwyższenie ma nastąpić, i przed dniem wpisania połączenia do rejestru właściwego według siedziby spółki przejmowanej. Wykreślenie spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki nie może nastąpić przed dniem wpisania do rejestru nowej spółki.

Wykreślenie z rejestru, o którym mowa powyżej następuje z urzędu.

Spółka przejmująca albo spółka nowo zawiązana wstępuje z dniem połączenia we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej albo spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki.

Na spółkę przejmującą albo spółkę nowo zawiązaną przechodzą z dniem połączenia w szczególności zezwolenia, koncesje oraz ulgi, które zostały przyznane spółce przejmowanej albo którejkolwiek ze spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki, chyba że ustawa lub decyzja o udzieleniu zezwolenia, koncesji lub ulgi stanowi inaczej.

Ujawnienie w księgach wieczystych lub rejestrach przejścia na spółkę przejmującą albo na spółkę nowo zawiązaną praw ujawnionych w tych księgach lub rejestrach następuje na wniosek tej spółki.

Z dniem połączenia wspólnicy spółki przejmowanej lub spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki stają się wspólnikami spółki przejmującej bądź spółki nowo zawiązanej.

Przepisu dotyczącego przejęcia koncesji i zezwoleń nie stosuje się do zezwoleń i koncesji udzielonych spółce będącej instytucją finansową, jeżeli organ, który udzielił zezwolenia lub wydał koncesję złożył sprzeciw w terminie trzech tygodni od zawiadomienia go o planie połączenia. Zawiadomienie

organu powinno nastąpić nie później niż w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia planu połączenia, przez jedną z łączących się spółek.

Majątek każdej z łączonych spółek powinien być zarządzany przez spółkę przejmującą bądź spółkę nowo zawiązaną oddzielnie, aż do dnia zaspokojenia lub zabezpieczenia wierzycieli, których wierzytelności powstały przed dniem połączenia, a którzy przed upływem sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia o połączeniu zażądali na piśmie zapłaty.

Za prowadzenie oddzielnego zarządu członkowie organów spółki przejmującej lub spółki nowo zawiązanej odpowiadają solidarnie.

W okresie odrębnego zarządzania majątkami spółek wierzycielom każdej spółki służy pierwszeństwo zaspokojenia z majątku swojej pierwotnej dłużniczki przed wierzycielami pozostałych łączących się spółek. Wierzyciele łączącej się spółki, którzy zgłosili swoje roszczenia w terminie sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia o połączeniu i uprawdopodobnili, że ich zaspokojenie jest zagrożone przez połączenie, mogą żądać zabezpieczenia swoich roszczeń.

Łączenie się spółek kapitałowych

Z punktu widzenia spółek biorących udział w połączeniu, najistotniejszym elementem decydującym o formie połączenia jest sporządzenie planu połączenia. Plan połączenia spółek wymaga pisemnego uzgodnienia między łączącymi się spółkami. Plan połączenia powinien zawierać co najmniej:

- 1) typ, firmę i siedzibę każdej z łączących się spółek, sposób łączenia, a w przypadku połączenia przez zawiązanie nowej spółki również typ, firmę i siedzibę tej spółki,
- 2) stosunek wymiany udziałów lub akcji spółki przejmowanej bądź spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki na udziały lub akcje spółki przejmującej bądź spółki nowo zawiązanej i wysokość ewentualnych dopłat,
- 3) zasady dotyczące przyznania udziałów albo akcji w spółce przejmującej bądź w spółce nowo zawiązanej,
- 4) dzień, od którego udziały albo akcje, o których mowa w pkt 3, uprawniają do uczestnictwa w zysku spółki przejmującej bądź spółki nowo zawiązanej,
- 5) prawa przyznane przez spółkę przejmującą bądź spółkę nowo zawiązaną wspólnikom oraz osobom szczególnie uprawnionym w spółce przejmowanej bądź w spółkach łączących się przez zawiązanie nowej spółki,
- 6) szczególne korzyści dla członków organów łączących się spółek a także innych osób uczestniczących w połączeniu, jeżeli takie zostały przyznane.

Do planu połączenia należy dołączyć:

- 1) projekt uchwał o połączeniu spółek,
- 2) projekt zmian umowy albo statutu spółki przejmującej bądź projekt umowy albo statutu spółki nowo zawiązanej,
- 3) ustalenie wartości majątku spółki przejmowanej bądź spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki, na określony dzień w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku o ogłoszenie planu połączenia,

- 4) oświadczenie zawierające informację o stanie księgowym spółki sporządzoną dla celów połączenia na dzień, o którym mowa w pkt 3, przy wykorzystaniu tych samych metod i w takim samym układzie jak ostatni bilans roczny.

W informacji, o której mowa w pkt 4:

- 1) nie jest konieczne przedstawienie nowej inwentaryzacji,
- 2) wartości wykazane w ostatnim bilansie powinny być zmienione tylko w przypadku, gdy jest to konieczne dla odzwierciedlenia zmian w zapisach księgowych; należy wówczas uwzględnić tymczasowe odpisy amortyzacyjne i zapasy oraz istotne zmiany w aktualnej wartości nie wykazane w księgach.

Plan połączenia powinien być zgłoszony do sądu rejestrowego łączących się spółek z wnioskiem o wyznaczenie biegłego w celu zbadania planu połączenia

Plan połączenia należy poddać badaniu przez biegłego w zakresie poprawności i rzetelności. Sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółki przejmującej albo spółki, która ma być zawiązana w miejsce łączących się spółek, wyznacza biegłego na wspólny wniosek spółek podlegających łączeniu. W uzasadnionych przypadkach sąd może wyznaczyć dwóch albo większą liczbę biegłych. Biegły w terminie określonym przez sąd, nie dłuższym jednak niż dwa miesiące od dnia jego wyznaczenia, sporządzi na piśmie szczegółową opinię i złoży ją wraz z planem połączenia sądowi rejestrowemu oraz zarządom łączących się spółek. Opinia ta powinna zawierać co najmniej:

- 1) stwierdzenie, czy stosunek wymiany udziałów lub akcji został ustalony należycie,
- 2) wskazanie metody albo metod użytych dla określenia proponowanego w planie połączenia stosunku wymiany udziałów lub akcji wraz z oceną zasadności ich zastosowania,
- 3) wskazanie szczególnych trudności związanych z wyceną udziałów lub akcji łączących się spółek.

Na pisemne żądanie biegłego, zarządy łączących się spółek przedłożą mu dodatkowe wyjaśnienia lub dokumenty.

W przypadku łączenia się podmiotów wspólnicy mają możliwość przeglądania dokumentów. Wspólnicy łączących się spółek mają prawo przeglądać następujące dokumenty:

- 1) plan połączenia,
- 2) sprawozdania finansowe oraz sprawozdania zarządów z działalności łączących się spółek za trzy ostatnie lata obrotowe wraz z opinią i raportem biegłego rewidenta, jeśli opinia lub raport były sporządzane,
- 3) dokumenty, które należy dołączyć do planu połączenia,
- 4) sprawozdania zarządów łączących się spółek sporządzone dla celów połączenia,
- 5) opinię biegłego, dotyczącą połączenia.

Jeżeli łącząca się spółka prowadziła działalność w okresie krótszym niż trzy lata, sprawozdania o których mowa w pkt 2, powinny obejmować cały okres działalności spółki.

Wspólnicy mogą żądać udostępnienia im bezpłatnie w lokalu spółki odpisów dokumentów, o których mowa powyżej.

Łączenie się spółek wymaga uchwały zgromadzenia wspólników lub walnego zgromadzenia każdej z łączących się spółek, powziętej większością trzech czwartych głosów, reprezentujących co najmniej połowę kapitału zakładowego, chyba że umowa lub statut spółki przewidują surowsze warunki. Łączenie się spółek publicznych wymaga uchwały walnego zgromadzenia każdej z łączących się spółek, powziętej większością dwóch trzecich głosów, chyba że statut spółki przewiduje surowsze warunki.

Zarząd każdej z łączących się spółek powinien zgłosić do sądu rejestrowego uchwałę o łączeniu się spółki w celu wpisania do rejestru wzmianki o takiej uchwale ze wskazaniem, czy łącząca się spółka jest spółką przejmującą, czy spółką przejmowaną.

W przypadku, gdy siedziby właściwych sądów rejestrowych znajdują się w różnych miejscowościach, sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółki przejmującej bądź spółki nowo zawiązanej, zawiadamia z urzędu niezwłocznie sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółki przejmowanej bądź spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki, o swoim postanowieniu. W przypadku, o którym mowa w zdaniu poprzednim, sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółki przejmowanej bądź każdej ze spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki, przekazuje z urzędu dokumenty spółki wykreślonej z rejestru, celem ich przechowania, sądowi rejestrowemu właściwemu według siedziby spółki przejmującej bądź spółki nowo zawiązanej.

Ogłoszenie o połączeniu spółek jest dokonywane na wniosek spółki przejmującej albo spółki nowo zawiązanej.

Kodeks spółek handlowych gwarantuje zachowanie dotychczasowego uprzywilejowania przez wszystkich dotychczasowych akcjonariuszy. Osoby o szczególnych uprawnieniach w spółce przejmowanej, bądź w spółkach łączących się przez zawiązanie nowej spółki, mają prawa co najmniej równoważne z tymi, które im przysługiwały dotychczas. Wszystkie te uprawnienia mogą być zmienione lub zniesione w drodze umowy między uprawnionym a spółką przejmującą, bądź spółką nowo zawiązaną.

Członkowie zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej oraz likwidatorzy łączących się spółek odpowiadają wobec wspólników tych spółek solidarnie za szkody wyrządzone działaniem lub zaniechaniem, sprzecznym z prawem lub postanowieniami umowy albo statutu spółki, chyba że nie ponoszą winy. Natomiast biegły odpowiada wobec łączących się spółek oraz ich wspólników lub akcjonariuszy za szkody wyrządzone z jego winy. W przypadku, gdy biegłych jest kilku, ich odpowiedzialność jest solidarna.

Spółka przejmująca nie może objąć udziałów albo akcji własnych za udziały lub akcje, które posiada w spółce przejmowanej oraz za własne udziały lub akcje spółki przejmowanej. Zakaz ten dotyczy również objęcia udziałów lub akcji własnych przez osoby działające we własnym imieniu, lecz na rachunek spółki przejmującej bądź spółki przejmowanej. W odniesieniu do spółki przejmującej połączenie może być przeprowadzone bez powzięcia uchwały połączeniowej, jeżeli spółka ta posiada udziały albo akcje o łącznej wartości nominalnej nie niższej niż 90% kapitału zakładowego spółki przejmowanej, lecz nie obejmującej całego jej kapitału. Nie dotyczy to przypadku, gdy spółką przejmującą jest spółką publiczną.

Wspólnik spółki przejmującej, reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego, może domagać się zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników albo nadzwyczajnego walnego zgromadzenia w celu powzięcia uchwały połączeniowej. Wspólnik spółki przejmowanej może

żądać wykupienia jego udziałów albo akcji przez spółkę przejmującą. Uprawnienia wspólników spółki przejmowanej i przejmującej mogą być wykonane w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia planu połączenia.

Łączenie się z udziałem spółek osobowych

Łączenie się spółek z udziałem spółek osobowych również jest oparte na planie połączenia. Przygotowanie planu połączenia spółek osobowych przez zawiązanie nowej spółki kapitałowej nie jest obowiązkowe.

Plan połączenia powinien zawierać co najmniej:

- 1) typ, firmę i siedzibę każdej z łączących się spółek, sposób łączenia, a w przypadku połączenia przez zawiązanie nowej spółki, również typ, firmę i siedzibę tej spółki,
- 2) liczbę i wartość udziałów albo akcji spółki przejmującej bądź spółki nowo zawiązanej, przyznanych wspólnikom łączącej się spółki osobowej, oraz wysokość ewentualnych dopłat,
- 3) dzień, od którego udziały albo akcje przyznane wspólnikom łączącej się spółki osobowej uprawniają do uczestnictwa w zysku spółki przejmującej bądź spółki nowo zawiązanej,
- 4) szczególne korzyści dla wspólników łączącej się spółki osobowej a także innych osób uczestniczących w połączeniu, jeżeli takie zostały przyznane.

Plan połączenia powinien być zgłoszony do sądu rejestrowego łączących się spółek z wnioskiem o powołanie przez sąd biegłego celem zbadania planu, jeżeli badanie jest konieczne. W przypadku gdy spółką przejmującą albo spółką nowo zawiązaną jest spółka akcyjna lub gdy jedną z łączących się spółek jest spółka komandytowo-akcyjna, plan połączenia należy poddać badaniu przez biegłego w zakresie poprawności i rzetelności. Plan połączenia należy również poddać badaniu biegłego, gdy zażąda tego co najmniej jeden ze wspólników łączących się spółek.

Łącząca się spółka zawiadamia wspólników, którzy nie prowadzą spraw spółki, dwukrotnie, w odstępie nie krótszym niż dwa tygodnie, w sposób przewidziany dla zawiadamiania wspólników, o zamiarze połączenia się z inną spółką, nie później jednak niż na sześć tygodni przed planowanym dniem powzięcia uchwały o połączeniu. Zgłoszenie wniosku o powołanie biegłego celem zbadania planu połączenia wymaga dodatkowego zawiadomienia, wskazującego nowy termin planowanego powzięcia uchwały. Zawiadomienie to powinno określać co najmniej miejsce oraz termin, w którym wspólnicy mogą się zapoznać z dokumentami połączenia. Termin ten nie może być krótszy niż miesiąc przed planowanym dniem powzięcia uchwały o połączeniu.

Łączenie się spółek wymaga uchwały zgromadzenia wspólników lub walnego zgromadzenia łączącej się spółki kapitałowej i uchwały wszystkich wspólników łączącej się spółki osobowej. Uchwała zgromadzenia wspólników lub walnego zgromadzenia łączącej się spółki kapitałowej wymaga większości trzech czwartych głosów, reprezentujących co najmniej połowę kapitału zakładowego, chyba że umowa lub statut spółki przewidują surowsze warunki. W przypadku łączenia się spółki komandytowej lub spółki komandytowo-akcyjnej wymagana jest jednomyślność komplementariuszy oraz uchwała komandytariuszy bądź akcjonariuszy, za którą wypowiedzą się osoby reprezentujące co najmniej trzy czwarte sumy komandytowej bądź kapitału zakładowego, chyba że umowa lub statut przewidują

warunki surowsze. W przypadku, gdy w łączącej się spółce akcyjnej lub w spółce komandytowo-akcyjnej występują akcje różnego rodzaju, uchwała o łączeniu jest podejmowana w drodze głosowania oddzielnymi grupami. Uchwały, o których mowa powyżej powinny zawierać zgodę na plan połączenia, także na proponowane zmiany umowy lub statutu spółki przejmującej bądź na treść umowy lub statutu nowej spółki. Uchwały, te powinny być umieszczone w protokole sporządzonym przez notariusza.

Zarząd łączącej się spółki kapitałowej i wspólnicy prowadzący sprawy łączącej się spółki osobowej zobowiązani są do zgłoszenia do sądu rejestrowego połączenia spółek w celu wpisania do rejestru. Wykreślenie przejmowanej spółki osobowej z rejestru może nastąpić nie wcześniej niż z dniem zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego spółki przejmującej lub wpisu do rejestru nowej spółki. Ogłoszenie o połączeniu spółek jest dokonywane na wniosek spółki przejmującej lub spółki nowo zawiązanej.

Wspólnicy łączącej się spółki osobowej odpowiadają subsydiarnie wobec wierzycieli spółki, solidarnie ze spółką przejmującą albo spółką nowo zawiązaną za zobowiązania spółki osobowej powstałe przed dniem połączenia, przez okres trzech lat, licząc od tego dnia. Członkowie zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej oraz likwidatorzy łączącej się spółki kapitałowej odpowiadają wobec wspólników tej spółki solidarnie za szkody wyrządzone działaniem lub zaniechaniem sprzecznym z prawem lub postanowieniami umowy albo statutu spółki, chyba że nie ponoszą winy. Na tych samych zasadach odpowiadają wspólnicy prowadzący sprawy łączącej się spółki osobowej.

16. Podział spółek

Spółkę kapitałową można podzielić na dwie albo więcej spółek kapitałowych. Nie jest dopuszczalny podział spółki akcyjnej, jeżeli kapitał zakładowy nie został pokryty w całości. Spółka osobowa nie podlega podziałowi. Nie może również być dzielona spółka w likwidacji, która rozpoczęła podział majątku, ani spółka w upadłości.

Podział może być dokonany:

- 1) przez przeniesienie całego majątku spółki dzielonej na inne spółki za udziały lub akcje spółki przejmującej, które obejmują wspólnicy spółki dzielonej (podział przez przejęcie),
- 2) przez zawiązanie nowych spółek, na które przechodzi cały majątek spółki dzielonej za udziały lub akcje nowych spółek (podział przez zawiązanie nowych spółek),
- 3) przez przeniesienie całego majątku spółki dzielonej na istniejącą i na nowo zawiązaną spółkę lub spółki (podział przez przejęcie i zawiązanie nowej spółki),
- 4) przez przeniesienie części majątku spółki dzielonej na istniejącą spółkę lub na spółkę nowo zawiązaną (podział przez wydzielenie).

Do podziału przez wydzielenie stosuje się przepisy o podziale spółek dotyczące odpowiednio spółki przejmującej lub spółki nowo zawiązanej. Wspólnicy spółki dzielonej mogą otrzymać obok udziałów lub akcji spółek przejmujących bądź spółek nowo zawiązanych dopłaty w gotówce nie przekraczające łącznie 10% wartości bilansowej przyznanych udziałów lub akcji właściwej spółki przejmującej,

określonej według oświadczenia o stanie księgowym spółki bądź 10% wartości nominalnej przyznanych udziałów lub akcji właściwej spółki nowo zawiązanej. Dopłaty spółki przejmującej są dokonywane z zysku bądź z kapitału zapasowego tej spółki.

Spółka dzielona zostaje rozwiązana bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego w dniu wykreślenia jej z rejestru (dzień podziału). Sytuacja nie dotyczy podziału przez wydzielenia. Wydzielenie nowej spółki następuje w dniu jej wpisu do rejestru. W przypadku przeniesienia części majątku spółki dzielonej na istniejącą spółkę, wydzielenie następuje w dniu wpisu do rejestru podwyższenia kapitału zakładowego spółki przejmującej (dzień wydzielenia). Spółki przejmujące lub spółki nowo zawiązane powstałe w związku z podziałem, wstępują z dniem podziału bądź z dniem wydzielenia w prawa i obowiązki spółki dzielonej, określone w planie podziału. Na spółkę przejmującą lub spółkę nowo zawiązaną powstałą w związku z podziałem, przechodzą z dniem podziału bądź z dniem wydzielenia, w szczególności zezwolenia, koncesje oraz ulgi, pozostające w związku z przydzielonymi jej w planie podziału składnikami majątku spółki dzielonej, a które zostały przyznane spółce dzielonej, chyba że ustawa lub decyzja o udzieleniu zezwolenia, koncesji lub ulgi stanowi inaczej. Przepisu dotyczącego przejęcia zezwoleń i koncesji nie stosuje się do zezwoleń i koncesji udzielonych spółce będącej instytucją finansową, jeżeli organ, który udzielił zezwolenia lub wydał koncesję zgłosił sprzeciw w terminie trzech tygodni od zawiadomienia go o planie podziału. Zawiadomienie organu powinno nastąpić nie później niż w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia planu podziału przez jedną ze spółek uczestniczących w podziale. Z dniem podziału bądź z dniem wydzielenia wspólnicy spółki dzielonej stają się wspólnikami spółki przejmującej wskazanej w planie podziału.

Plan podziału spółki wymaga pisemnego uzgodnienia między spółką dzieloną a spółką przejmującą. W przypadku podziału przez zawiązanie nowej spółki plan podziału sporządza w formie pisemnej spółka dzielona. Plan podziału powinien zawierać co najmniej:

- 1) typ, firmę i siedzibę każdej ze spółek uczestniczących w podziale,
- 2) stosunek wymiany udziałów lub akcji spółki dzielonej na udziały lub akcje spółek przejmujących bądź spółek nowo zawiązanych i wysokość ewentualnych dopłat,
- 3) zasady dotyczące przyznania udziałów lub akcji w spółkach przejmujących lub w spółkach nowo zawiązanych,
- 4) dzień, od którego udziały lub akcje wymienione w pkt 3 uprawniają do uczestnictwa w zysku poszczególnych spółek przejmujących bądź spółek nowo zawiązanych,
- 5) prawa przyznane przez spółki przejmujące lub spółki nowo zawiązane wspólnikom oraz osobom szczególnie uprawnionym w spółce dzielonej,
- 6) szczególne korzyści dla członków organów spółek, a także innych osób uczestniczących w podziale, jeżeli takie zostały przyznane,
- 7) dokładny opis i podział składników majątku (aktywów i pasywów) oraz zezwoleń, koncesji lub ulg przypadających spółkom przejmującym lub spółkom nowo zawiązanym,
- 8) podział między wspólników dzielonej spółki udziałów lub akcji spółek przejmujących lub spółek nowo zawiązanych oraz zasady podziału.

Do planu podziału należy dołączyć:

- 1) projekt uchwały o podziale,
- 2) projekt zmian umowy lub statutu spółki przejmującej lub projekt umowy lub statutu spółki nowo zawiązanej,
- 3) ustalenie wartości majątku spółki dzielonej na określony dzień w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku o ogłoszenie planu podziału,
- 4) oświadczenie zawierające informację o stanie księgowym spółki sporządzoną dla celów podziału na dzień, o którym mowa w pkt 3, przy wykorzystaniu tych samych metod i w takim samym układzie jak ostatni bilans roczny.

Plan podziału powinien być zgłoszony do sądu rejestrowego spółki dzielonej lub spółki przejmującej, łącznie z wnioskiem o powołanie biegłego do badania planu. W przypadku podziału przez zawiązanie nowej spółki, plan podziału wraz z wnioskiem o powołanie biegłego podlega zgłoszeniu do sądu rejestrowego spółki dzielonej. Plan podziału należy ogłosić nie później niż na sześć tygodni przed dniem powzięcia pierwszej uchwały w sprawie podziału.

Plan podziału należy poddać badaniu biegłego w zakresie poprawności i rzetelności. Sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółki dzielonej wyznacza biegłego na wspólny wniosek spółek uczestniczących w podziale. W uzasadnionych przypadkach sąd może wyznaczyć dwóch albo większą liczbę biegłych. Sąd rejestrowy określa również wynagrodzenie za pracę biegłego i zatwierdza rachunki jego wydatków. Jeżeli spółki uczestniczące w podziale dobrowolnie tych należności nie uiszczą w terminie dwóch tygodni, sąd rejestrowy ściągnie je w trybie przewidzianym dla egzekucji opłat sądowych. Biegły, w terminie określonym przez sąd, nie dłuższym jednak niż dwa miesiące od dnia jego wyznaczenia, sporządza na piśmie szczegółową opinię i składa ją wraz z planem podziału sądowi rejestrowemu oraz zarządom spółek uczestniczących w podziale. Opinia ta powinna zawierać co najmniej:

- 1) stwierdzenie, czy stosunek wymiany udziałów lub akcji jest ustalony należycie,
- 2) wskazanie metody albo metod użytych dla określenia proponowanego w planie podziału stosunku wymiany udziałów lub akcji wraz z oceną zasadności ich zastosowania,
- 3) wskazanie szczególnych trudności związanych z wyceną udziałów lub akcji dzielonej spółki.

Na pisemne żądanie biegłego, zarządy spółek uczestniczących w podziale przedłożą mu dodatkowe wyjaśnienia lub dokumenty.

Zarządy spółki dzielonej i każdej spółki przejmującej sporządzają pisemne sprawozdanie uzasadniające podział spółki, jego podstawy prawne i ekonomiczne, a zwłaszcza stosunek wymiany udziałów lub akcji oraz kryteria ich podziału. W przypadku szczególnych trudności związanych z wyceną udziałów albo akcji spółki dzielonej, sprawozdanie powinno wskazywać na te trudności. W przypadku, gdy spółka przejmująca jest spółką akcyjną do sprawozdania uzasadniającego podział należy dołączyć informację o opinii biegłych rewidentów o zbadaniu wkładów niepieniężnych wnoszonych w związku z podziałem do tej spółki. Należy także określić rejestr, w którym ta opinia została złożona. Dodatkowo zarząd spółki dzielonej zawiadamia zgromadzenie wspólników albo walne zgromadzenie tej spółki oraz zarządy każdej spółki przejmującej lub spółki nowo zawiązanej w organizacji o wszelkich istot-

nych zmianach w zakresie składników majątkowych (aktywów i pasywów), które nastąpiły pomiędzy dniem sporządzenia planu podziału a dniem powzięcia uchwały o podziale. Zarządy uczestniczących w podziale spółek powinny zawiadomić wspólników dwukrotnie, w odstępie nie krótszym niż dwa tygodnie, w sposób przewidziany dla zwoływania zgromadzeń wspólników lub walnych zgromadzeń, o zamiarze dokonania podziału spółki dzielonej i przeniesienia jej majątku na spółki przejmujące bądź spółki nowo zawiązane, w terminie nie później niż na sześć tygodni przed planowanym dniem powzięcia uchwały o podziale. Zawiadomienie to powinno zawierać co najmniej:

- 1) numer Monitora Sądowego i Gospodarczego, w którym dokonano ogłoszenia, chyba że zawiadomienie to jest przedmiotem ogłoszenia.
- 2) miejsce oraz termin, w którym wspólnicy mogą się zapoznać z dokumentami. Termin ten może być krótszy niż miesiąc przed planowanym dniem powzięcia uchwały o podziale.

W związku z podziałem, w celu zapewnienia równego dostępu do informacji wspólnicy spółki dzielonej i spółek przejmujących mają prawo przeglądać następujące dokumenty:

- 1) plan podziału,
- 2) sprawozdania finansowe oraz sprawozdania zarządów z działalności spółki dzielonej i spółek przejmujących, za trzy ostatnie lata obrotowe wraz z opinią i raportem biegłego rewidenta, jeżeli gdy opinia lub raport były sporządzone,
- 3) projekt uchwały, zmiany statutu, wyliczenie wartości majątku spółki,
- 4) sprawozdania zarządów spółek uczestniczących w podziale sporządzone dla celów podziału,
- 5) opinię biegłego, na temat planu podziału.

Wspólnicy mogą żądać udostępnienia im bezpłatnie w lokalu zarządu spółki tych dokumentów. Jeżeli spółka dzielona lub spółka przejmująca prowadziła działalność w okresie krótszym niż trzy lata, sprawozdania powinny obejmować cały okres działalności spółki. Bezpośrednio przed powzięciem uchwały o podziale spółki wspólnikom należy ustnie przedstawić istotne elementy treści planu podziału, sprawozdania zarządu i opinii biegłego.

Podział spółki wymaga uchwały zgromadzenia wspólników albo walnego zgromadzenia spółki dzielonej oraz każdej spółki przejmującej, powziętej większością trzech czwartych głosów, przedstawiających co najmniej połowę kapitału zakładowego, chyba że umowa albo statut spółki przewidują surowsze warunki. Inaczej jest w przypadku spółki publicznej, gdzie podział wymaga uchwały walnego zgromadzenia powziętej większością dwóch trzecich głosów, chyba że statut spółki przewiduje surowsze warunki. W przypadku, gdy w spółce uczestniczącej w podziale występują akcje różnego rodzaju, uchwałę podejmuje się w drodze głosowania oddzielnymi grupami. Jeżeli plan podziału przewiduje objęcie przez wspólników spółki dzielonej udziałów lub akcji w spółce przejmującej lub spółce nowo zawiązanej na warunkach mniej korzystnych niż w spółce dzielonej, wspólnicy ci mogą wnieść zastrzeżenia do planu podziału w terminie dwóch tygodni od dnia jego ogłoszenia i żądać od spółki przejmującej lub spółki nowo zawiązanej wykupienia ich udziałów lub akcji w terminie do trzech miesięcy od dnia podziału. W tym przypadku spółka przejmująca lub spółka nowo zawiązana może nabyć, po dokonaniu podziału, własne udziały lub akcje o łącznej wartości nieprzekraczającej 10% kapitału zakładowego. Uchwała o podziale powinna zawierać zgodę spółki przejmującej lub spółki

nowo zawiązanej na plan podziału, a także na proponowane zmiany umowy lub statutu spółki przejmującej. Uchwała ta powinna również być umieszczona w protokole sporządzonym przez notariusza. Zarząd każdej ze spółek uczestniczących w podziale powinien zgłosić do sądu rejestrowego uchwałę o podziale spółki w celu wpisania do rejestru wzmianki o takiej uchwale ze wskazaniem, czy spółka uczestnicząca w podziale jest spółką dzieloną, spółką przejmującą, czy spółką nowo zawiązaną. Wykreślenie spółki dzielonej z rejestru następuje z urzędu, niezwłocznie po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego spółek przejmujących albo po zarejestrowaniu nowych spółek uczestniczących w podziale. Wpisu nowej spółki do rejestru dokonuje się na podstawie aktów organizacyjnych i uchwały wspólników tej spółki oraz uchwały zgromadzenia wspólników albo walnego zgromadzenia spółki dzielonej. Wpisu do rejestru podziału spółki przez wydzielenie dokonuje się niezwłocznie po zarejestrowaniu obniżenia kapitału zakładowego spółki dzielonej, chyba że wydzielenie następuje z kapitałów własnych spółki innych niż zakładowy. W przypadku, gdy siedziby właściwych sądów rejestrowych znajdują się w różnych miejscowościach, sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółki przejmującej lub spółki nowo zawiązanej, zawiadamia z urzędu niezwłocznie sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółki dzielonej o ww. wpisach. W tym przypadku, sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółki dzielonej po wykreśleniu tej spółki z rejestru, przekazuje z urzędu sądom rejestrowym właściwym według siedziby pozostałych spółek uczestniczących w podziale dokumenty spółki dzielonej w celu ich przechowania.

Za zobowiązania przypisane w planie podziału spółce przejmującej lub spółce nowo zawiązanej pozostałe spółki, na które został przeniesiony majątek spółki dzielonej odpowiadają solidarnie przez trzy lata od dnia ogłoszenia o podziale. Odpowiedzialność ta jest ograniczona do wartości aktywów netto przyznanych każdej spółce w planie podziału. Wierzyciele dzielonej spółki, którzy zgłosili swoje roszczenia w okresie między dniem ogłoszenia planu podziału a dniem ogłoszenia podziału i uprawdopodobnili, że ich zaspokojenie jest zagrożone przez podział, mogą żądać zabezpieczenia swoich roszczeń. Członkowie zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej oraz likwidatorzy spółek uczestniczących w podziale odpowiadają wobec wspólników tych spółek solidarnie za szkody wyrządzone działaniem lub zaniechaniem, sprzecznym z prawem lub postanowieniami umowy albo statutu spółki, chyba że nie ponoszą winy. Biegły odpowiada wobec wspólników spółek uczestniczących w podziale, za szkody wyrządzone z jego winy. W przypadku, gdy biegłych jest kilku, ich odpowiedzialność jest solidarna.

Osoby o szczególnych uprawnieniach w spółce dzielonej mają prawa co najmniej równoważne z tymi, które im przysługiwały dotychczas. Posiadacze papierów wartościowych innych niż akcje, emitowanych przez spółkę dzieloną, mają w spółce przejmującej lub spółce nowo zawiązanej prawa co najmniej równoważne z tymi, które im przysługiwały dotychczas. Uprawnienia, o których mowa powyżej mogą być zmienione lub zniesione w drodze umowy między uprawnionym a spółką przejmującą bądź spółką nowo zawiązaną.

17. Przekształcenia spółek

Spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka akcyjna (spółka przekształcana) może być przekształcona w inną spółkę handlową (spółkę przekształconą). Spółka cywilna może być przekształcona w spółkę handlową przez jej wspólników. Do przekształcenia spółki cywilnej w spółkę handlową inną niż spółka jawna, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące przekształcenia spółki jawnej w inną spółkę handlową. Nie może być przekształcana spółka w likwidacji, która rozpoczęła podział majątku ani spółka w upadłości. Spółka przekształcana staje się spółką przekształconą z chwilą wpisu spółki przekształconej do rejestru. Jednocześnie sąd rejestrowy z urzędu wykreśla z rejestru spółkę przekształcaną (dzień przekształcenia). Spółce przekształconej przysługują wszystkie prawa i obowiązki spółki przekształcanej. Dodatkowo spółka przekształcona pozostaje posiadaczem zezwoleń, koncesji oraz ulg, które zostały przyznane spółce przed jej przekształceniem, chyba że ustawa lub decyzja o udzieleniu zezwolenia, koncesji albo ulgi stanowi inaczej.

Wspólnicy spółki przekształcanej uczestniczący w przekształceniu stają się z dniem przekształcenia wspólnikami spółki przekształconej.

W przypadku, gdy zmiana brzmienia firmy dokonywana w związku z przekształceniem nie polega tylko na zmianie dodatkowego oznaczenia wskazującego na charakter spółki, spółka przekształcona ma obowiązek podawania w nawiasie dawnej firmy obok nowej firmy z dodaniem wyrazu „dawnej”, przez okres co najmniej roku od dnia przekształcenia.

Do przekształcenia spółki wymaga się:

- 1) sporządzenia planu przekształcenia spółki wraz z załącznikami oraz opinią biegłego rewidenta,
- 2) powzięcia uchwały o przekształceniu spółki,
- 3) powołania członków organów spółki przekształconej albo określenia wspólników prowadzących sprawę tej spółki i reprezentujących ją,
- 4) zawarcia umowy albo podpisania statutu spółki przekształconej,
- 5) dokonania w rejestrze wpisu spółki przekształconej i wykreślenia spółki przekształcanej.

Plan przekształcenia przygotowuje zarząd spółki przekształcanej albo wszyscy wspólnicy prowadzący sprawę spółki przekształcanej. Plan przekształcenia sporządza się w formie pisemnej pod rygorem nieważności. W spółce jednoosobowej plan przekształcenia sporządza się w formie aktu notarialnego. Plan przekształcenia powinien zawierać co najmniej:

- 1) ustalenie wartości bilansowej majątku spółki przekształcanej na określony dzień w miesiącu poprzedzającym przedłożenie wspólnikom planu przekształcenia,
- 2) określenie wartości udziałów albo akcji wspólników zgodnie ze sprawozdaniem finansowym, o którym mowa w pkt 4opisu planu przekształcenia,

Do planu przekształcenia należy dołączyć:

- 1) projekt uchwały w sprawie przekształcenia spółki,
- 2) projekt umowy albo statutu spółki przekształconej,
- 3) wycenę składników majątku (aktywów i pasywów) spółki przekształcanej,

- 4) sprawozdanie finansowe sporządzone dla celów przekształcenia na na określony dzień w miesiącu poprzedzającym przedłożenie wspólnikom planu przekształcenia, przy zastosowaniu takich samych metod i w takim samym układzie, jak ostatnie roczne sprawozdanie finansowe.

Plan przekształcenia należy poddać badaniu przez biegłego rewidenta w zakresie poprawności i rzetelności. Sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółki przekształcanej wyznacza na wniosek spółki biegłego rewidenta. W uzasadnionych przypadkach sąd może wyznaczyć dwóch albo większą liczbę biegłych. Na pisemne żądanie biegłego rewidenta zarząd albo wspólnicy prowadzący sprawę spółki przedłożą mu dodatkowe wyjaśnienia lub dokumenty. Biegły rewident, w terminie określonym przez sąd, nie dłuższym jednak niż dwa miesiące od dnia jego wyznaczenia, sporządzi na piśmie szczegółową opinię i złoży ją wraz z planem przekształcenia sądowi rejestrowemu oraz spółce przekształcanej. Sąd rejestrowy określa wynagrodzenie za pracę biegłego rewidenta i zatwierdza rachunki jego wydatków. Jeżeli spółka przekształcana dobrowolnie tych należności nie uiszcza w terminie dwóch tygodni, sąd rejestrowy ściąga je w trybie przewidzianym dla egzekucji opłat sądowych.

Spółka zawiadamia wspólników o zamiarze powzięcia uchwały o przekształceniu spółki dwukrotnie, w odstępie nie krótszym niż dwa tygodnie i nie później niż na miesiąc przed planowanym dniem powzięcia tej uchwały, czyniąc to w sposób przewidziany dla zawiadamiania wspólników spółki przekształcanej. Zawiadomienie to powinno zawierać istotne elementy planu przekształcenia oraz opinii biegłego rewidenta a także określać miejsce oraz termin, w którym wspólnicy spółki przekształcanej mogą się zapoznać z pełną treścią planu i załączników oraz opinią biegłego rewidenta; termin ten nie może być krótszy niż dwa tygodnie przed planowanym dniem powzięcia uchwały o przekształceniu. Do zawiadomienia dołącza się projekt uchwały o przekształceniu oraz projekt umowy albo statutu spółki przekształcanej; nie dotyczy to przypadku, w którym zawiadomienie jest ogłaszane.

Wspólnicy mają prawo przeglądać w lokalu spółki dokumenty związane z przekształceniem spółki, oraz żądać wydania im bezpłatnie odpisów tych dokumentów. Bezpośrednio przed powzięciem uchwały o przekształceniu spółki, wspólnikom należy ustnie przedstawić istotne elementy treści planu przekształcenia i opinii biegłego rewidenta.

Przekształcenie spółki wymaga uchwały powziętej, w przypadku przekształcenia spółki osobowej, przez wspólników, a w przypadku przekształcenia spółki kapitałowej, przez zgromadzenie wspólników lub walne zgromadzenie. Uchwała o przekształceniu powinna być umieszczona w protokole sporządzonym przez notariusza.

Uchwała o przekształceniu spółki powinna zawierać co najmniej:

- 1) typ spółki, w jaki spółka zostaje przekształcona,
- 2) wysokość kapitału zakładowego, w przypadku przekształcenia w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością bądź w spółkę akcyjną, albo wysokość sumy komandytowej, w przypadku przekształcenia w spółkę komandytową albo wartość nominalną akcji w przypadku przekształcenia w spółkę komandytowo-akcyjną,
- 3) wysokość kwoty przeznaczonej na wypłaty dla wspólników nie uczestniczących w spółce przekształcanej, która nie może przekraczać 10% wartości bilansowej majątku spółki,

- 4) zakres praw przyznanych osobiście wspólnikom uczestniczącym w spółce przekształconej, jeżeli przyznanie takich praw jest przewidziane.
- 5) nazwiska i imiona członków zarządu spółki przekształconej, w przypadku przekształcenia w spółkę kapitałową, albo nazwiska i imiona wspólników prowadzących sprawę spółki i mających reprezentować spółkę przekształconą, w przypadku przekształcenia w spółkę osobową,
- 6) zgodę na brzmienie umowy albo statutu spółki przekształconej.

Spółka wezwie wspólników do uczestnictwa w przekształceniu w sposób przewidziany dla ich zawiadomienia, do złożenia w terminie miesiąca od dnia powzięcia uchwały o przekształceniu spółki, oświadczeń o uczestnictwie w spółce przekształconej. Nie dotyczy to wspólników, którzy złożyli takie oświadczenia w dniu powzięcia uchwały. Oświadczenie, o którym powyżej wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności. Wspólnikowi, który nie złożył oświadczenia o uczestnictwie w spółce przekształconej, przysługuje roszczenie o wypłatę kwoty odpowiadającej wartości jego udziałów albo akcji w spółce przekształconej, zgodnie ze sprawozdaniem finansowym sporządzonym dla celów przekształcenia. Roszczenie to przedawnia się z upływem dwóch lat, licząc od dnia przekształcenia. Spółka dokonuje wypłaty nie później niż w terminie sześciu miesięcy od dnia przekształcenia. Jeżeli roszczenie zostało zgłoszone po dniu przekształcenia, termin ten biegnie od dnia zgłoszenia roszczenia. Przepisy te stosuje się odpowiednio do zwrotu przedmiotu wkładu niepieniężnego.

W przypadku, gdy wspólnik wezwany do złożenia oświadczenia o uczestnictwie w spółce przekształconej ma zastrzeżenia do rzetelności wyceny wartości udziałów albo akcji, przyjętej w planie przekształcenia, może zgłosić, najpóźniej w dniu powzięcia uchwały o przekształceniu, żądanie ponownej wyceny wartości bilansowej jego udziałów albo akcji. Jeżeli spółka nie uwzględni żądania w terminie dwóch miesięcy od dnia jego wniesienia, wspólnik ten ma prawo wnieść powództwo o ustalenie wartości jego udziałów albo akcji. Powództwo to nie stanowi przeszkody w rejestracji przekształcenia.

Wniosek o wpis przekształcenia do rejestru wnoszą wszyscy członkowie zarządu albo wspólnicy mający prawo reprezentacji spółki przekształconej. Ogłoszenie o przekształceniu spółki jest dokonywane na wniosek zarządu spółki przekształconej albo wszystkich wspólników prowadzących sprawę spółki przekształconej.

Przekształcenie spółki osobowej w spółkę kapitałową

Przekształcenie spółki osobowej w spółkę kapitałową następuje, jeżeli:

- zostały spełnione wymagania, o których mowa w przepisach ogólnych,
- za przekształceniem spółki osobowej w kapitałową wypowiedzieli się wszyscy wspólnicy, z tym, że w przypadku spółki komandytowej oraz spółki komandytowo-akcyjnej wystarczy, jeżeli oprócz wszystkich komplementariuszy za przekształceniem wypowiedzą się komandytariusze bądź akcjonariusze reprezentujący co najmniej dwie trzecie sumy komandytowej bądź kapitału zakładowego, chyba że umowa albo statut przewiduje warunki surowsze.

Dokumenty akcji przekształconej spółki komandytowo-akcyjnej ulegają unieważnieniu z dniem przekształcenia.

Wspólnicy przekształcanej spółki osobowej odpowiadają na dotychczasowych zasadach solidarnie ze spółką przekształconą za zobowiązania spółki powstałe przed dniem przekształcenia przez okres trzech lat, licząc od tego dnia.

Przekształcenie spółki kapitałowej w inną spółkę kapitałową

Przekształcenie spółki kapitałowej w inną spółkę kapitałową następuje, jeżeli oprócz wymagań, o których mowa w przepisach ogólnych:

- 1) za przekształceniem spółki wypowiedzieli się wspólnicy reprezentujący co najmniej połowę kapitału zakładowego, większością trzech czwartych głosów, chyba że umowa albo statut przewiduje warunki surowsze,
- 2) spółka przekształcana ma zatwierdzone sprawozdania finansowe co najmniej za dwa ostatnie lata obrotowe,
- 3) przekształcana spółka akcyjna ma całkowicie pokryty kapitał zakładowy,
- 4) kapitał zakładowy spółki przekształcanej będzie nie mniejszy od kapitału zakładowego spółki przekształconej,

Jeżeli spółka przekształcana prowadziła działalność przez okres krótszy niż dwa lata, sprawozdanie finansowe powinno obejmować cały okres działalności spółki nie objęty rocznym sprawozdaniem finansowym.

Dokumenty akcji przekształcanej spółki akcyjnej ulegają unieważnieniu z dniem przekształcenia. Prawa i obowiązki wspólnika spółki przekształcanej, które nie są zgodne z przepisami ustawy o spółce przekształconej, wygasają z mocy prawa z dniem przekształcenia. Wspólnik, którego prawa wygasają, ma wobec spółki przekształconej roszczenie o uzyskanie stosownego wynagrodzenia. Wynagrodzenie to powinno być wypłacone nie później niż w terminie roku od dnia przekształcenia, chyba że uprawniony i spółka postanowią inaczej. Wspólnik, który był zobowiązany wobec spółki przekształcanej do powtarzających się świadczeń niepieniężnych może się zwolnić od tego obowiązku wobec spółki przekształconej za zapłatą stosownego wynagrodzenia.

Posiadacze obligacji zamiennych, obligacji z prawem pierwszeństwa lub innych obligacji uprawniających do świadczeń niepieniężnych w przekształcanej spółce akcyjnej mają w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością prawa co najmniej równoważne z tymi, które im przysługiwały dotychczas. Nie wyklucza to zmiany bądź wygaśnięcia tych uprawnień w drodze umowy między uprawnionym a spółką przekształconą.

